

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

**Systém vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru
České republiky**

Markéta Lajdarová

**Bakalářská práce
2016**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta Lajdarová**
Osobní číslo: **E13669**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Název tématu: **Systém vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V bakalářské práci bude obecně pojednáno o problematice požární ochrany, jejím zajišťování a druzích jednotek požární ochrany. Stěžejní část práce se poté bude věnovat příslušníkům Hasičského záchranného sboru České republiky a specifikům jejich povolání. Cílem práce bude popis a zhodnocení systému jejich vzdělávání.

Osnova:

- Požární ochrana a její historie.
- Hasičský záchranný sbor České republiky.
- Práce příslušníků HZS ČR a její specifika.
- Systém vzdělávání příslušníků HZS ČR a jeho analýza.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- ARMSTRONG, M. Řízení lidských zdrojů: nejnovější trendy a postupy. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 789 s. ISBN 978-80-247-1407-3.
SZASZO, Z. Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích. 1. vyd. Praha: MV - GŘ HZS ČR, 2010. 306 s. ISBN 978-80-86640-60-0.
VÁGNEROVÁ, M. Psychopatologie pro pomáhající profese. 5. vyd. Praha: Portál, 2012. 870 s. ISBN 978-80-262-0225-7.
VODÁK, J., KUCHARČÍKOVÁ, A. Efektivní vzdělávání zaměstnanců. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 205 s. ISBN 978-80-247-1904-7.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Zdeněk Matějka, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

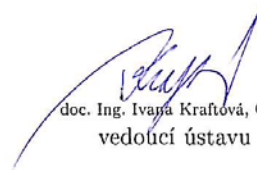
Datum zadání bakalářské práce: 29. září 2015

Termín odevzdání bakalářské práce: 29. dubna 2016

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Zdeňku Matějovi Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Zároveň bych ráda poděkovala své mamince za její psychickou podporu a tatínkovi za doplňující informace o HZS ČR.

ANOTACE

V této bakalářské práci je obecně pojednáno o problematice požární ochrany, jejím zajišťování, druzích jednotek požární ochrany a s tím související ochranou obyvatelstva. Stěžejní část práce je věnována specifikům povolání příslušníků Hasičského záchranného sboru ČR a problematice jejich vzdělávání. Přičemž cílem této práce je popis a zhodnocení systému jejich vzdělávání.

KLÍČOVÁ SLOVA

Hasičský záchranný sbor ČR, ochrana obyvatelstva, vzdělávání, odborná způsobilost, výcvik.

TITLE

Education system of the members of the Fire Brigade the Czech Republic

ANNOTATION

In general, this Bachelor's thesis addresses the issue of fire prevention, its provision, the types of the fire prevention units and closely related population protection. The core part of this thesis explains the role of the members of the Fire Brigade of the Czech Republic along with the specifics of such profession; it also touches upon the problematics of their education. The aim of this work is to depict and evaluate their education system.

KEYWORDS

Fire Brigade ČR, protection of the population, education, professional competence, training.

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 POŽÁRNÍ OCHRANA	12
1.1 HISTORIE	12
1.2 LEGISLATIVA	16
1.3 OCHRANA OBYVATELSTVA	17
2 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR.....	20
2.1 ÚKOLY HZS ČR	20
2.2 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA	20
2.3 FINANCOVÁNÍ HZS.....	22
2.4 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY.....	22
2.5 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY DLE PLOŠNÉHO POKRYTÍ.....	23
3 PRÁCE PŘÍSLUŠNÍKŮ HZS ČR A JEJÍ SPECIFIKA	25
3.1 HASIČ Z POVOLÁNÍ	25
3.2 PŘIJETÍ NOVÉHO ČLENA HZS ČR.....	26
3.2.1 <i>Přijímací požadavky na člena HZS ČR.....</i>	<i>26</i>
3.2.2 <i>Vzdělanostní požadavky na člena HZS ČR.....</i>	<i>28</i>
3.3 PRACOVNÍ NÁPLŇ	29
3.3.1 <i>Hasič jako specifický obor lidské činnosti.....</i>	<i>29</i>
3.3.2 <i>Hasič - záchranář.....</i>	<i>30</i>
4 SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ HZS ČR	31
4.1 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	31
4.2 OSOBNOST LEKTORA.....	33
4.3 VYHODNOCOVÁNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	33
4.4 CELOŽIVOTNÍ MOŽNOSTI VZDĚLÁVÁNÍ	35
4.5 VSTUPNÍ VÝCVIK	35
4.5.1 <i>Náplň vstupního výcviku.....</i>	<i>36</i>
4.5.2 <i>Závěrečné zkoušky.....</i>	<i>43</i>
4.5.3 <i>Důležitost profesní přípravy.....</i>	<i>43</i>
4.6 JINÉ MOŽNOSTI ODBORNÉHO RŮSTU.....	44
4.6.1 <i>Kurzy pro získání odborné způsobilosti.....</i>	<i>44</i>
4.6.2 <i>Specializační kurzy.....</i>	<i>49</i>
4.6.3 <i>Pravidelná roční odborná příprava.....</i>	<i>54</i>
4.7 FYZICKÉ TESTY	54
5 ANALÝZA SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ HZS ČR.....	56
5.1 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	56
5.2 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	66
ZÁVĚR.....	68
POUŽITÁ LITERATURA	71

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Organizační schéma HZS ČR	21
Obrázek 2: Aktuální věková struktura	57
Obrázek 3: Věková struktura při nástupu	58
Obrázek 4: Dosažené vzdělání při nástupu k HZS ČR.....	59
Obrázek 5: Současné dosažené vzdělání	60
Obrázek 6: Dosažená odborná způsobilost.....	61
Obrázek 7: Vlastní iniciativa k doplnění vzdělání	62
Obrázek 8: Adekvátnost vstupního školení	63
Obrázek 9: Frekvence plnění kurzů.....	64
Obrázek 10: Zavedení kurzu anglického jazyka.....	65
Obrázek 11: Čas na praxi v rámci kurzů	66

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
FES	Fakulta ekonomicko-správní
Sb.	Sbírka zákonů
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
MU	Mimořádná událost
GŘ	Generální ředitelství
JPO	Jednota požární ochrany
PO	Požární ochrana
ŠVZ HZS ČR	Školní a výcvikové zařízení HZS ČR
NOV	Nástupní odborný výcvik

ÚVOD

HZS ČR je jednou ze základních složek IZS. Zároveň je i hlavním koordinátorem IZS a to v případě MU nebo při vzniku krizového stavu. HZS ČR zabezpečuje řízený postup při provádění záchranných a likvidačních prací za pomoci všech záchranných složek, které slučuje. HZS ČR při plnění svých úkolů spolupracuje s ostatními složkami IZS i se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů. Základním posláním Hasičského záchranného sboru ČR je chránit životy, zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, ať již se jedná o živelní pohromy, průmyslové havárie či teroristické útoky

Hasič, to není povolání jako každé jiné. Pro hasiče se jeho práce stává posláním. Při výkonu své pracovní činnosti se setkává s mnoha úskalími, do kterých se běžný občan, který je zaměstnán v kterékoli jiné společnosti nedostane a nesetká se s nutností jejich řešení. Svou pracovní činností pomáhá tam, odkud každý jiný člověk utíká, protože ví, že jeho posláním je v první řadě ochrana obyvatelstva s nasazením vlastního života. Zvládnout svoje základní poslání a to jak fyzicky, tak i psychicky a přitom neohrozit svůj vlastní život a životy ostatních, vyžaduje pro hasiče důkladnou přípravu. To je cílem každého příslušníka HZS ČR při každém zásahu a při každé nastalé mimořádné události. Proto je při celém profesním životě hasiče kladem obrovský důraz na odbornou přípravu. Podmínky pro práci v Hasičském záchranném sboru jsou velmi náročné. S ohledem na skutečnost, že hasiči prochází řadou nepříjemných situací, jsou uvedeny konkrétní požadavky, jaké jsou osobnostní, zdravotní a fyzické kladené při přijímacím řízení hasičů. Veškeré požadavky jsou podloženy zákony a vyhláškami. Jedním ze základních předpisů řešících tuto problematiku je vyhláška č.487/2004 Sb. o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru ve znění pozdějších předpisů. Vše začíná kvalitním výběrem uchazečů při přijímacím řízení, na konci kterého jsou za pomoci psychologa vybráni jedinci minimálně průměrně inteligentní, vyzrálí umírněným temperamentem a odolní vůči psychické zátěži. Motivace u hasiče musí být natolik silná, aby byl schopen pracovat pod zátěží a přitom neutrpěla jeho psychika. Po úspěšném přijetí uchazeče k HZS ČR čeká hasiče fyzicky a psychicky náročný nástupní odborný výcvik, který má hasiče připravit na výkon jeho povolání. Po absolvování nástupního odborného výcviku se hasič stále odborně vzdělává a doplňuje tak své znalosti důležité pro výkon své pracovní činnosti. Širší veřejností je hasič vnímán hlavně ve spojitosti s ohněm. V posledních letech však přibývá zásahů, kam patří například záchrana

osob z havarovaného vozidla, odstranění stromů ze silnice nebo z vlakového kolejiště spadlých vlivem nepříznivého počasí. Odstraňování sněhu a rampouchů z vysokých střech budov. Zajištění úniku ropných látek, nebo převážených chemických látek z vozidel při dopravních nehodách, záchrana osob i majetku při mimořádných situacích, jako jsou povodně, nebo větrné smrště. Nebo zásah při odchytu hospodářských a exotických zvířat při dopravních nehodách převážejících vozidel. Na to vše a mnoho dalšího musí být hasič vyškolen, aby mohl svoji práci - poslání pomáhat druhým, vykonávat co nejlépe.

Tuto bakalářskou práci budu psát za pomoci zákonů, které jsou provázány s touto oblastí, odborné literatury, internetových zdrojů a analytickou část, jejíž součástí bude analýza, kterou budu vypracovávat na stanici HZS ČR v Hradci Králové U Přívozu, budu vypracovávat pomocí dotazníkového šetření s příslušníky této stanice. V první kapitole se budu věnovat obecně požární ochraně, kde zmíním historii, legislativu, kterou se řídí, a ochranu obyvatelstva, která je základním posláním pro příslušníky HZS ČR. Ve druhé kapitole se zaměřím na Hasičský záchranný sbor ČR. Popíšu zde jeho úkoly, organizační strukturu, financování, jednotlivé jednotky požární ochrany a jednotky požární ochrany dle plošného pokrytí. Ve třetí kapitole popíšu práci příslušníků HZS ČR a její specifika. Představím to, kdo je hasič z povolání, jak probíhá přijetí nového člena HZS ČR a to jak dle přijímacích, tak i vzdělanostních požadavků a představím pracovní náplň hasiče a hasiče záchranáře. Ve čtvrté kapitole již pojednám o systému vzdělávání příslušníků HZS ČR. Napíšu zde něco obecné informace o vzdělávání dospělých, o osobnosti lektora, jak probíhá vyhodnocování vzdělávání a jaké jsou možnosti celoživotního vzdělávání. Detailně popíšu proces vstupního výcviku, jeho náplň, závěrečné zkoušky a důležitost profesní přípravy. Poté představím jiné možnosti odborného růstu, kde se zaměřím na jednotlivé kurzy pro získání odborné způsobilosti, specializační kurzy a na pravidelnou roční odbornou přípravu. Na závěr čtvrté kapitoly popíšu, jak vypadají fyzické testy pro hasiče. V poslední páté kapitole provedu analýzu systému vzdělávání příslušníků HZS ČR, která bude formou dotazníkového šetření, na základě kterého bude dle výsledků provedeno vyhodnocení výzkumných otázek.

Cílem mé bakalářské práce bude popis a zhodnocení systému vzdělávání příslušníků HZS ČR od jejich přijetí, přes průběh jejich profesní kariéry a seznámení všemi vzdělávacími procesy a kurzy, které musí hasiči absolvovat na svém pracovním zařazení. Nakonec pomocí dotazníkového šetření budu analyzovat, jak sami příslušníci vidí systém vzdělávání a co by na něm změnili.

1 POŽÁRNÍ OCHRANA

Úpravu požární ochrany zahrnuje řada právních předpisů a norem. Nejdůležitějším právním předpisem je zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Účelem zákona je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech.

1.1 Historie

„Oheň byl vždy dobrý sluha, ale zlý pán. Zejména ve středověku, v období vzniku a rozvoje měst, kdy se ke stavbě domů používaly hořlavé materiály jako dřevo, sláma apod. K řadě prací se používal otevřený oheň a zacházení s ním se nevyznačovalo přílišnou opatrností. Stále častěji se objevovaly snahy tento negativní stav ovlivnit a hledat způsoby, jak požárům úspěšně předcházet“[53]

Již ze 14. století pocházejí první zmínky o opatřeních, činěných k předcházení vzniku požárů a o organizování likvidace vzniklého ohně. Dokonce existoval tzv. požární řád nazvaný “O pořádku při hašení ohně”, který řízením hasebních prací pověřoval rychtáře a rozličným skupinám osob podle jejich profese přikazoval povinnosti, které bychom dnes nazvali jako osobní a věcnou pomoc. Příkladem, kde byl takový požární řád, může být Praha.

první požární řády byly v mnohých místech vypracovány v 17. století. Ty nařizovaly soustředění různých prostředků pro hašení požárů na určená místa. Tyto požární řády se skládaly z několika částí. Nějaké měly preventivní náplň a ukládaly majitelům domů především udržovat v pořádku komíny a zabezpečit, aby od plamenů svíček a jiných zdrojů ohně nevznikl požár. Nekompromisní opatrnost se přikazovala při práci s hořlavými látkami jako je seno, sláma, dřevo a při jiném zacházení s ohněm. V okamžiku vzniku požáru měl postižený nebo jeho sousedé povinnost vyhlásit poplach. Požární řády obsahovaly i tresty za neposkytnutí pomoci, případně odměny za odhalení žháře nebo za včasné poskytnutou pomoc.[7]

Úspěšnost při hašení vzniklých požárů závisela na mnoha okolnostech. Šlo nejen na zdokonalování organizace boje proti ohni, ale též na rozvoji technického pokroku, tedy i na vynalézání a zdokonalování hasičského nářadí. Hasicí technika a nářadí se vyvíjely během několika staletí od primitivních starověkých a jednoduchých středověkých prostředků, až po nejsložitější stroje, nářadí a prostředky, které vidíme v současném období.

Stříkačka, která byla důležitá pro zdokonalení hašení, byla dalším důležitým mezníkem. Zhruba okolo roku 250 př. n. l. přicházejí první zmínky o stříkačce. Také stříkačka se vyvíjela několik staletí. Jejího největšího vylepšení však doznala v 17. století, kdy se začaly objevovat první ruční stříkačky tzv. berlovky.[53]

Nezůstalo jen u stříkačky. K následnému zdokonalení hašení přispěl vynález hadic. Ke zlepšení vybavení hasičů sloužila i postupující motorizace. První spalovací motory však byly nespolehlivé a dost finančně nákladné, což zpomalilo jejich postupné zavádění. První automobily pronikly do vybavení pražského profesionálního hasičského sboru v roce 1912 a až v roce 1926 definitivně ukončily éru koňských potahů.

Následovalo obdobím reforem Marie Terezie a později jejího syna Josefa II. a to v období 18. století. Císařovna dala do pořádku nároky na prevenci proti požárům a pro jejich případné hašení. Josef II. tyto nároky následně vylepšil. Tyto nároky obsahovaly například pravidla pro zřizování fondů na podporu postižených požáry.

V první polovině 19. století se stále častěji mluvilo o plánech, jak organizovat bitvu s požáry, aby jejich hašení mělo větší úspěšnost. Hlavně v Praze a dalších velkých městech se upevňovaly názory, že by město mělo mít permanentně “služebníky k hašení”. Z počátku vznikaly tak zvané požární zálohy z tovaryšů a různých řemeslníků, kteří měli zkušenosti s ohněm, např. z kovářů, nebo zámečníků. Ti byli připraveni od páté hodiny odpolední do šesté hodiny ráno hasit založený požár. Velitelem byl komisař a na jejich činnost dohlíželi magistrátní úředníci.[53]

V roce 1918, tedy po skončení 1. světové války bylo správní uspořádání státu převzato tzv. recepčním zákonem. Recepční zákon ponechal v platnosti dřívější zákony upravující otázky zabývající se požární ochrany. Týkalo se to těchto zákonů: pro Slezsko - zákon č. 20 Slezského zemského zákoníku ze dne 2. února 1873, jimž to se vydává řád policie ohně pro vojvodství Slezské, pro Moravu - zákon č. 35 Moravského zemského zákoníku ze dne 5. dubna 1873 platný pro markrabství Moravské, kterýmž se vydává řád policie požárové a řád hasící, pro Čechy - zákon č. 45 Českého zemského zákoníku ze dne 25. května 1876, kterýmž se vydává řád policie v příčině ohně pro království České. Postupně se ustálil název požární policie. Důvodem bylo dodržování pravidel požární bezpečnosti a dalších povinností v oboru požární ochrany, které vyplývaly z platných právních předpisů.

V době nastolení protektorátu bylo hasičstvo z povolání zařízením obce a bylo zřizováno vždy ve městech s více než 50 000 obyvateli. Velitele jmenovala obec a následně schválil ministr vnitra. Pokud v obci působilo ještě hasičstvo dobrovolné, tvořilo s profesionálním

hasičstvem jednotu, vedenou velitelem hasičstva z povolání. V této éře existovaly v některých městech v německém pohraničí německé profesionální hasičské jednotky, které však koncem války zanikly.[53]

Za nedlouho po skončení 2. světové války se vytvořily ještě na základě protektorátního vládního nařízení plnohodnotné profesionální požární jednotky a to ve velkém rozsahu ve větších městech. Prvotní pozornost byla směřována k opatřením k předcházení vzniků požárů, zejména v průmyslových a zemědělských podnicích a závodech, důležitých z hlediska obnovy národního hospodářství. V roce 1948 bylo ustanoveno hlavní velitelství požární ochrany na Ministerstvu vnitra, krajská a okresní velitelství požární ochrany při krajských a okresních národních výborech.

Poválečná obnova národního hospodářství a s tím spojený rozvoj požární ochrany již přesahoval rámec protektorátního vládního nařízení. Stále více projevovala potřeba přípravy zákona o požární ochraně. Prvotní úspěšný pokus o vypracování nového zákona byl dokončen až v roce 1950 vydáním zákona č. 62/1950 Sb., o ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami. V tomto zákoně je ustanoveno, že nejen hasičstvo (dobrovolné, z povolání a závodní), ale každý občan byl povinen dát osobní a věcnou pomoc pro zabránění a zdolávání požárů a jiných živelných pohrom nebo nehod, hlavně pokud byly ohroženy lidské zdraví, životy nebo národní majetek. V obcích se o zabránění a zdolávání požárů staraly lokální národní výbory. Jejich klíčovým úkolem bylo zřídit příslušnou hasičskou jednotku, opatřit nutné věcné prostředky a starat se o ně. Úkoly, které byly nad rámec možností, síly a prostředky místních národních výborů, zajišťovaly okresní a krajské národní výbory. Požární ochrana spadala do působnosti Ministerstva vnitra, kterému příslušelo také její řízení a nejvyšší dohled. V poválečném období rozvoje národního hospodářství, až do vydání zákona č. 35/1953 Sb., o státním požárním dozoru a požární ochraně, vzniklo ve větších a požárně nebezpečných závodech několik závodních profesionálních požárních jednotek. Byly to např. v roce 1945 ČKD Hradec Králové a ČKD Blansko, v roce 1947 Koramo (Paramo) Kolín a Zetor Brno. Náklady na udržování požární ochrany závodů a zřízení hasičstva v závodech hradily příslušné závody. Ve všech ostatních případech hradily zajišťování a udržování věcných prostředků požární ochrany a náklady na zřízení a udržování potřebného typu hasičstva příslušné národní výbory. V roce 1950 byl vydán zákon č. 62/1950 Sb., který zrušil použitelnost protektorátního vládního nařízení č. 30/1942 Sb., o věcech požární ochrany. Hlavními znaky zákona bylo, že se vypořádal s právními předpisy požární ochrany jak z doby protektorátu, tak i předchozími. Hlavní důraz však kladl na ochranu národního hospodářství před požáry. Péči o požární bezpečnost přenesl na národní výbory všech stupňů, jako nové

orgány státní moci a správy, a na závody. Zákon však doposud žádným způsobem neupravoval prevenci, tj. předcházení těmto negativním jevům.[7]

Narůstající nároky na odbornou a fyzickou přípravu profesionálních a dobrovolných hasičů stály také u vzniku soutěží požárních družstev. Z tradice minulých veřejných hasičských vystoupení v řadě míst Československa a z tzv. okresních hasičských dnů se rozvinula celostátní soutěž požárních družstev, jejíž první ročník realizoval v roce 1952. Tyto soutěže se pořádaly až do roku 1970, kdy byly zaměněny disciplínami požárního sportu.[5]

Přijetím nového ústavního zákona 11. 6. 1960 se vytvořilo nové územní členění Československé socialistické republiky. Republika byla rozdělena do 10 krajů se 75 okresy. Vytvoření nových krajů a okresů mělo také vliv na požární ochranu. Změnou územního uspořádání zaniklo asi sto okresních a sedm krajských inspekcí požární ochrany. Proto byly vytvořeny nové okresní a krajské inspekce požární ochrany a byli jmenováni jejich náčelníci.

Koncem roku 1990 byla ukončena činnost krajských národních výborů a zanikly i krajské správy Sboru požární ochrany.

Zrušení krajských učilišť mělo za následek nízkou kvalitu odborného vzdělání pracovníků požární ochrany. To vedlo následně k otevření Školy požární ochrany Ministerstva vnitra, která byla slavnostně otevřena 1. září 1967.[53]

Konečná velká reforma veřejné správy, která ovlivnila vývoj Hasičského záchranného sboru České republiky, nastala obnovením krajského zřízení a vytvořením vyšších územně samosprávných celků ústavním zákonem č. 347 / 1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Počínaje 1. lednem 2000 bylo vytvořeno čtrnáct krajů a od 31. prosince 2002 byla ukončena činnost okresních úřadů. Znovu k tomu nastává reorganizace Hasičského záchranného sboru, která je v této podobě aktuální až do současnosti. K 1. lednu 2001 nabývá účinnosti nový zákon č. 238 /2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky. Jeho posláním se stala ochrana života a zdraví obyvatel i majetku před požáry či poskytování účinné pomoci při mimořádných událostech. V tomto ohledu začal kooperovat se správními úřady, se státními a samosprávnými orgány, právníckými a fyzickými osobami, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty. Vytvořila se nová organizační struktura a složky HZS ČR, na které byly přeneseny práva a povinnosti ze staré organizace HZS ČR. Jako součást ministerstva vnitra vzniklo generální ředitelství HZS, do jehož čela se postavil generální ředitel a v krajích bylo vytvořeno 14 krajských hasičských záchranných sborů, v jejichž čele stanulo 14 krajských ředitelů. Další složkou HZS se stala Střední odborná škola PO a Vyšší odborná škola PO ve Frýdku – Místku. Ostatní vzdělávací, technická a

účelová zařízení HZS, jako např. odborná učiliště PO nebo záchranné útvary, jsou zřizovány Generálním ředitelstvím HZS a HZS sbory kraje. Všechny složky HZS CR jsou financovány z rozpočtu ministerstva vnitra.[53,7]

1.2 Legislativa

Legislativa pro požární ochranu je velice rozsáhlá, protože obor, kterým se zabývá, zasahuje široké spektrum lidské činnosti. Zasahuje tak do každodenních činností fyzických osob, právnických osob, ale i orgánů státní správy a samosprávy.

Zákon určuje povinnosti ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, působnost orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany a povinnosti jednotek požární ochrany.

Ústředním zákonem týkajícím se požární prevence je zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon vydalo Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Smyslem tohoto zákona je vytvoření podmínek pro účinnou ochranu života, zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech.[13]

S naplňováním zákona o požární ochraně a jeho prováděcích předpisů souvisí i dodržování řady dalších předpisů a norem. Mezi základní předpisy upravující tuto problematiku patří:

- **Zákon č. 133/1985 Sb.**, o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 320/2015 Sb.**, o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 239/2000 Sb.**, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 240/2000 Sb.**, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 241/2000 Sb.**, o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **Nařízení vlády č. 172/2001 Sb.**, k provedení zákona o požární ochraně

- **Vyhláška č. 246/2001 Sb.**, o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška č. 247/2001 Sb.**, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů

Ostatní právní předpisy o požární ochraně:

- **Vyhláška č. 202/1999 Sb.**, kterou se stanoví technické podmínky požárních dveří, kouřotěsných dveří a kouřotěsných požárních dveří
- **Vyhláška č. 87/2000 Sb.**, kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živců v tavných nádobách
- **Nařízení vlády č. 172/2001 Sb.**, k provedení zákona o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 350/2011 Sb.**, o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 224/2015 Sb.**, o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška č. 35/2007 Sb.**, o technických podmínkách požární techniky, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška č. 23/2008 Sb.**, o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení krajů vydané na základě §27 zákona o požární ochraně
- Obecně závazné vyhlášky obcí, vydané na základě §29 zákona o požární ochraně
- Vnitropodnikové směrnice kontrole, vedení dokumentace o požární ochrany, směrnice o školení a odborné přípravě zaměstnanců v oblasti požární ochrany atd. [13,19,16,58]

1.3 Ochrana obyvatelstva

V zákoně č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů je ochrana obyvatelstva definována v § 2 písm. e): „*Ochranou obyvatelstva se rozumí plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.*“ Ochrana

obyvateľstva je zaměřena na přípravu a řešení mimořádných událostí nevojenského i vojenského charakteru. Jejím hlavním úkolem je ochrana života, zdraví, majetku a životního prostředí.[59]

Bezpečnost státu je založena na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce, komunity a zabezpečení funkce společnosti, k jehož úspěšnému uplatnění je nezbytné zajistit funkčnost dotčených orgánů státní správy a samosprávy, právnických a podnikajících fyzických osob a rozvíjení procesů a nástrojů, které slouží k posilování bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. Přece jen lidstvo je neustále ohrožováno celou řadou nebezpečí. Zpočátku se jednalo především o živelné katastrofy, náboženské, sociální, i etnické střety často přecházející ve válečné konflikty. Poté přibyly průmyslové havárie a s rozšiřováním moderních technologií se přidaly hrozby v podobě nezvládnutí nově vyvíjených technologií, jako jsou například jaderná energie, genové manipulace, nanotechnologie nebo informační technologie. S postupující globalizací se ohrožení společnosti zvyšuje obzvláště s rostoucí snahou o maximalizaci zisku bez ohledu na udržitelný rozvoj teritoria. Spolu s globalizací postupuje ruku v ruce i hrozba terorizmu. Vzhledem k těmto rizikům a hrozbám vyšla v platnost v roce 2013 Koncepce na ochranu obyvatelstva s vizí do roku 2020 a výhledem do roku 2030. Tato koncepce se zabývá vyhodnocováním možných důsledků výše uvedených rizik a hrozeb. Uvádí opatření, která budou potřeba na snižování možného nebezpečí a jejich případné vzniklé následky pro ochranu celé společnosti. Pojednává se zde o postavení ochrany obyvatelstva. O její důležitosti. Je vnímána jako jeden ze základních pilířů systému bezpečnosti České republiky. To vše v souladu s Bezpečnostní strategií ČR schválenou vládou dne 8. září 2011.

Ochrana obyvatelstva je širokou „multiresortní“ disciplínou, kterou není možné vysvětlovat a řešit jen jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva (ve vazbě na Ženevské úmluvy z 12. srpna 1949), ale jako soubor činností a úkolů odpovědných orgánů veřejné správy, právnických a podnikajících fyzických osob a také občanů, které vedou k zabezpečení ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí, v souladu s platnými právními předpisy. Úkoly jednotlivých orgánů jsou nepřenositelné a jejich plnění vyplývá z konkrétních ustanovení právních předpisů.

Pro ochranu obyvatelstva je dnes charakteristické, že je její rozvoj a financování řešeno jako důsledek vyhodnocení vzniklých mimořádných událostí či krizových situací, tedy skokově. Může tak dojít k tomu, že v období, kdy se nevyskytují žádné významné mimořádné události či krizové situace, je systém financování omezován. Restrikce v oblasti finančních prostředků se negativně projevují v systému plánování konkrétních úkolů a při jejich

praktické realizaci. Je třeba klást důraz na posílení financování z mimorozpočtových zdrojů a efektivní využívání plánovaně pořízovaných věcných prostředků. Plánování finančních prostředků pro potřebu řešení stavu ohrožení státu a válečného stavu probíhá podle zákonem definovaných postupů a není potřeba jej upravovat ani měnit.[42]

2 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR

Hasičský záchranný sbor České republiky je zřízen na základě zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Tento zákon nabyl účinnosti od 1.1.2016. Nahradil tak dřívější zákon č. 238/2000 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Základním posláním zákona č. 320/2015 Sb. je chránit životy, zdraví obyvatel, majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech.[18,58]

služební slib: „*Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život*“[15]

2.1 Úkoly HZS ČR

HZS ČR je jednou ze základních složek IZS. Zároveň je i hlavním koordinátorem IZS a to v případě MU nebo při vzniku krizového stavu. HZS ČR zabezpečuje řízený postup při provádění záchranných a likvidačních prací za pomoci všech záchranných složek, které slučuje. HZS ČR při plnění svých úkolů spolupracuje s ostatními složkami IZS i se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů.

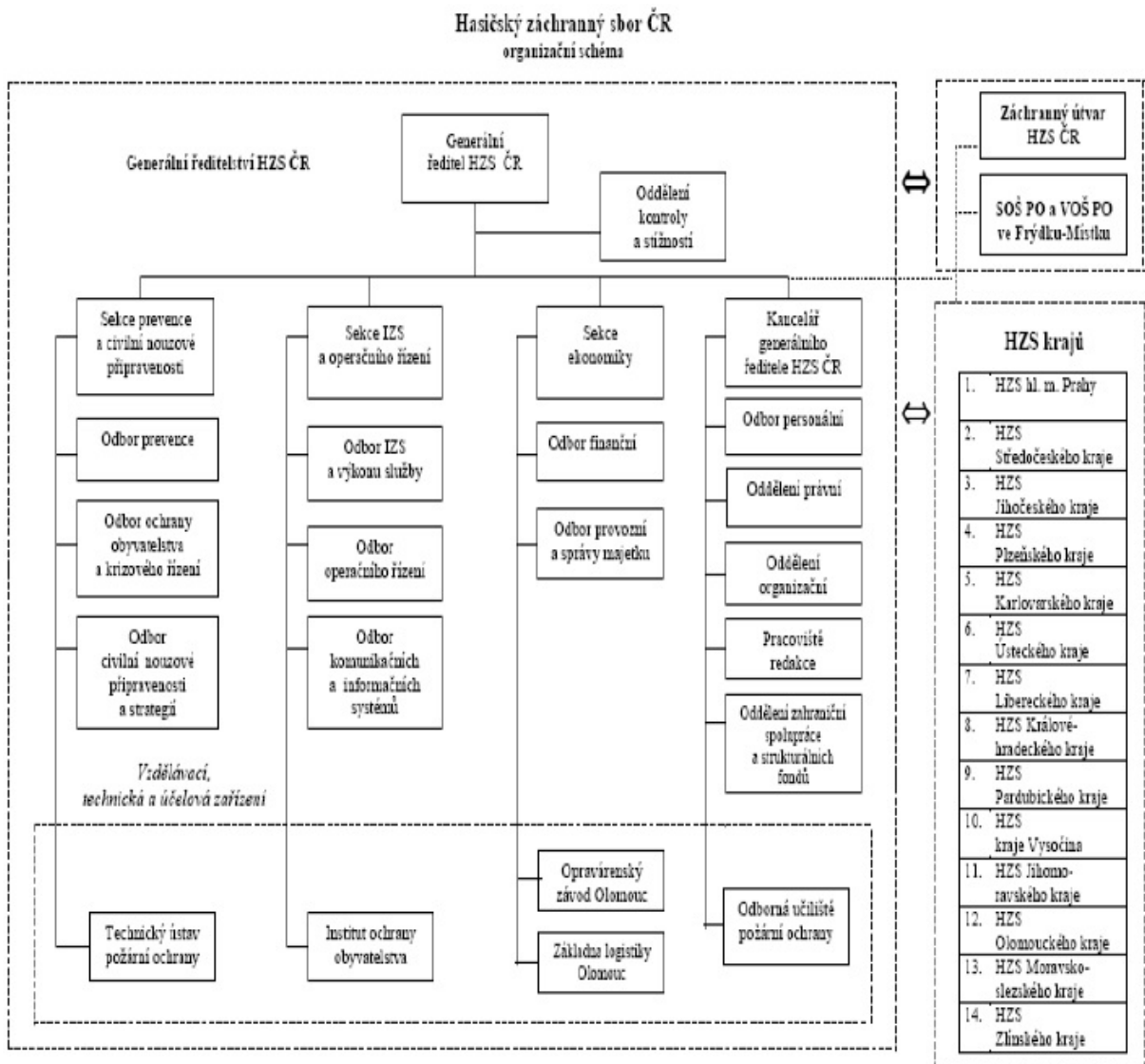
V dnešní době hraje ústřední roli i v oblasti krizové připravenosti. Od roku 2001, kdy došlo ke sloučení HZS ČR s Hlavním úřadem civilní ochrany, má ve své působnosti i ochranu obyvatelstva - podobně, jako tomu je i v některých dalších evropských státech.

Základním posláním Hasičského záchranného sboru ČR je chránit životy, zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, ať již se jedná o živelní pohromy, průmyslové havárie či teroristické útoky.[15]

2.2 Organizační struktura

HZS ČR jak můžeme vidět níže v obrázku č. 1, je tvořen generálním ředitelstvím HZS ČR, které je součástí Ministerstva vnitra, a hasičskými záchrannými sbory krajů. Součástí generálního ředitelství HZS ČR je ústřední operační a informační středisko a součástí hasičského záchranného sboru kraje je to krajské operační a informační středisko. GR HZS

ČR řídí vzdělávací, technická a účelová zařízení HZS ČR. Ke stálým organizačním strukturám GŘ HZS ČR, které přímo souvisejí s činností IZS, patří oddělení IZS v rámci odboru IZS a výkonu služby a oddělení operačního a informačního střediska v rámci odboru operačního řízení. V obrázku č. 1 máme po pravé straně zobrazené HZS krajů, které jsou organizačními složkami státu a účetními jednotkami, jejichž příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra.

Obrázek 1: Organizační schéma HZS ČR

Zdroj: upraveno podle [4]

Na území České republiky je celkem 14 HZS krajů, 76 územních odborů. Počet stanic není nikdy konečný, dochází průběžně jak k jejich snižování, tak i k možnému zřizování nových.

2.3 Financování HZS

Více zdrojové financování bezpečnostního systému v poměrech mezinárodního rozhledu je systémové a v současnosti často využívané řešení. V nynější situaci, tedy zejména ekonomické krizi, jsou kladeny stále větší nároky na snižování financování bezpečnostního systému. Bezpečnostní systém má z hlediska státních rozpočtů neudržitelné postavení a bohužel spíše klesající tendenci. Proto je nutné hledat jeho vhodné dofinancování.[6]

Z velké části je na financování požární ochrany použit státní rozpočet, který patří do veřejných rozpočtů spadající pod Ministerstvo financí ČR. Tímto rozpočtem je financován Hasičský záchranný sbor ČR. Nesmíme opomenout, že je potřeba financovat i další složky, o které už se však nestará Ministerstvo vnitra. Mezi tyto složky patří Sbory dobrovolných hasičů, které financují obce z vlastních zdrojů, a pak zde máme podnikové hasičské sbory, které financují příslušné podniky. Obce nemusí vždy disponovat dostatečným obnosem finančních prostředků a v takovém případě, aby nebyly omezeny jejich možnosti pro požární ochranu, mohou využít příspěvků státu z dotací.[6]

Za hospodaření HZS ČR zodpovídá finanční odbor Generálního ředitelství HZS ČR. Respektive odbor finanční je odpovědný za rozpočet HZS ČR včetně ředitelství, za rozpočtové hospodaření ředitelství a za provádění finančních operací.

Odbor se člení na oddělení rozpočtu, analytiky a rozborové činnosti, oddělení finančního účetnictví, výkaznictví a statistiky, oddělení kapitálových výdajů a věcného plánování a pracoviště finanční metodiky.[6]

2.4 Jednotky požární ochrany

Jednotkou požární ochrany se rozumí uspořádaná soustava tvořená odborně vyškolenými osobami (hasiči), požární technikou (automobily) a věcnými prostředky požární ochrany (výbava automobilů, agregáty, apod.).

Podstatným posláním jednotek požární ochrany je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, které ohrožují život a zdraví obyvatel, majetek nebo životní prostředí a které vyžadují provedení záchranných, resp. likvidačních prací.[3]

Hasiči jsou v jednotce požární ochrany rozděleni do čet, družstev, družstev o zmenšeném početním stavu, příp. skupin. Četu tvoří 2 až 3 družstva, příp. skupiny. Družstvo je tvořeno velitelem a dalšími pěti hasiči (1+5). Družstvo o zmenšeném početním stavu se sestává z

velitele a dalších tří hasičů (1+3). Pokud se jednotka sestává z hasičů dvou druhů jednotek požární ochrany nebo hasičů nejméně jedné jednotky požární ochrany a osob z dalších složek integrovaného záchranného systému nebo hasičů nejméně jedné jednotky požární ochrany a osob poskytujících osobní a věcnou pomoc, nazývá se tato jednotka odřadem.[8]

Jednotkami požární ochrany podle zákona o požární ochraně jsou:

- **Jednotka HZS kraje** – je složena z příslušníků HZS určených k výkonu služby na stanicích hasičského záchranného sboru kraje
- **Jednotka HZS podniku** – je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří vykonávají činnost v této jednotce jako své zaměstnání
- **Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce** – je složena z osob, které tuto činnost vykonávají dobrovolně, nikoli jako své povolání
- **Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku** – je složena ze zaměstnanců právnické osoby či podnikající fyzické osoby, kteří nevykonávají činnost v této jednotce jako své zaměstnání

2.5 Jednotky požární ochrany dle plošného pokrytí

S územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele:

- **JPO I** – jednotka hasičského záchranného sboru s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace
- **JPO II** – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace
- **JPO III** – jednotka sboru dobrovolných hasičů s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace

S místní působností zasahující na území svého zřizovatele:

- **JPO IV** – jednotka hasičského záchranného sboru podniku

- **JPO V** – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně
- **JPO VI** – jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku

Vzhledem k tomu, že nelze vyloučit vznik požáru či jiné mimořádné události kdekoli na území České republiky, je zapotřebí vytvořit určitý systém jednotek požární ochrany, který plošně v celé ČR zabezpečí účinnou pomoc do určitého časového limitu s určitým množstvím sil a prostředků (hasičů, požární techniky a dalších prostředků požární ochrany).[9]

3 PRÁCE PŘÍSLUŠNÍKŮ HZS ČR A JEJÍ SPECIFIKA

Podle zákona o Hasičském záchranném sboru České republiky je základním posláním HZS ČR chránit životy, zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. Pro většinu příslušníků HZS ČR znamená práce v Hasičském záchranném sboru České republiky nejen výkon zaměstnání, které má smysl, ale i celoživotní povolání spojené s touhou pomáhat ostatním.[11]

3.1 Hasič z povolání

Povolání hasiče je vyčerpávající zaměstnání, které svými požadavky a nároky na člověka významně přechází sféru běžných zkušeností. Hasičská profese se obecně řadí, mezi nejnebezpečnější povolání na světě. Poměrně pádě tuto profesi charakterizuje výrok:

„Hasiči-záchranáři jsou lidé, kteří spěchají do míst, odkud všichni ostatní utíkají.“ [44]

„Když lidé musejí čelit nějaké situaci, například vykonávání práce, pak hrají určitou roli, aby tuto situaci zvládli. Pokud jde o práci, pak termín role charakterizuje úlohu, kterou musí jedinec hrát při plnění požadavků své práce. Role tedy vyjadřuje specifické formy chování potřebné k vykonávání určitého úkolu nebo skupiny úkolů daného pracovního místa nebo práce.“ [1]

Profesionální požární ochrana prošla za dobu své existence složitým vývojem, kdy jednotky vycházely z dobrovolných základů až po současnost, kdy mezi činnosti Hasičského záchranného sboru České republiky patří kromě hašení požárů i likvidace následků živelních pohrom, technologických havárií, úniku ropných nebo chemických látek a od roku 2001 i činnosti z oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

Jsou mezi námi lidé, kteří doposud nepotřebovali hasiče a ani nemají zájem zjistit, co vše je náplní práce takového člověka. Jinak se budeme na toto povolání dívat v případě potřeby pomoci a jinak v případě zájmu o nové zaměstnání.

Někdo tvrdí, že být hasičem je poslání, ale ve většině případů je tato práce označována jako profese. Stát se hasičem není dnes tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Tento člověk musí mít určité schopnosti, dovednosti a hlavě znalosti. Řada lidí si z televize představí hasiče jako supermana, který všechno zvládne a má vše pod kontrolou, ale realita je trochu jiná. Každý z hasičů je především člověk, který nasazuje svůj život. S postupem času se na

tuto profesi díváme jinak, ale někteří lidé si za celý život neuvědomí, co takový hasič dělá pro tuto společnost.

3.2 Přijetí nového člena HZS ČR

Podmínky pro práci v Hasičském záchranném sboru jsou velmi náročné. S ohledem na skutečnost, že hasiči prochází řadou nepříjemných situací, jsou uvedeny konkrétní požadavky, jaké jsou osobnostní, zdravotní a fyzické kladené při přijímacím řízení hasičů. Veškeré požadavky jsou podloženy zákony a vyhláškami. Jedním ze základních předpisů řešících tuto problematiku je vyhláška č.487/2004 Sb. o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru ve znění pozdějších předpisů.[6]

3.2.1 Přijímací požadavky na člena HZS ČR

Osoby ucházející se o místo u HZS musí nejdříve písemně požádat HZS kraje. Po obdržení písemné žádosti na oddělení HZS kraje je žadatel zařazen na seznam uchazečů. Již několik let opakovaně se vždy koncem roku uvolní místo, protože u HZS slouží víc než polovina hasičů, kteří mají nárok na výsluhu. V případě uvolnění místa na stanicích, personální oddělení vyzve uchazeče k vykonání přijímacího řízení.

K přijímacímu řízení se smějí přihlásit pouze občané České republiky starší 18 let. Uchazeč nesmí mít záznam v trestním rejstříku, musí mít požadovaný stupeň vzdělání. Minimální stupeň vzdělání každého uchazeče je středoškolské s maturitní zkouškou. Podle služebního zákona hasiči nesmí podnikat a nesmí být členy politické strany. V případě splnění všech těchto požadavků se uchazeč dostává do druhého kola přijímacího řízení, ve kterém musí absolvovat psychologické vyšetření, vyšetření zdravotní a tělesné způsobilosti.

V psychologické laboratoři se uchazeč podrobí vyšetření, které je rozděleno na část výkonnostní, část osobnostní a pohovor s psychologem. V části výkonnostní uchazeč sedí u počítače, kde za pomoci dotykové obrazovky označuje správné odpovědi. V této části je nutné zjistit, jakým způsobem se člověk rozhoduje, samostatnost a rychlost řešení zadaných úkolů. V druhé části vyplňuje osobnostní dotazník a potom následuje pohovor s psychologem.

Člověk, kterého psycholog označí za vhodného uchazeče, má být minimálně průměrně inteligentní, vyzrálý s umírněným temperamentem. U zásahů se hasiči setkávají s kritickými situacemi, proto musí být motivováni k výkonu tohoto povolání a samozřejmě odolní vůči psychické zátěži. Motivace u hasiče musí být natolik silná, aby byl schopen pracovat pod zátěží a přitom neutrpěla jeho psychika.

V dnešní době se rovněž stále častěji objevují agresivní postoje vůči některým skupinám obyvatel. Proto musí psycholog zjistit, zda se u uchazeče nejedná o skrytou agresivitu, která je u hasičů naprosto nežádoucí. Názorně nám agresivitu popisuje následující definice.

„Agresivní chování lze definovat jako porušení sociálních norem, omezující práva a narušující integritu živých bytostí i neživých objektů. Jde o symbolické nebo reálné omezování, poškozování a ničení. Agresivitu lze chápat jako sklon k takovému chování. Agrese označuje aktuální projev takového chování“.[54]

V minulosti se u sborů jak dobrovolných tak profesionálních hasičů objevovali dokonce i pyromani, tedy osobnosti s vlastnostmi, které jsou u hasičů naprosto nepřijatelné.[66]

Samozřejmě nejen psychický stav se u hasičů sleduje. Pro správné plnění úkolů služby je třeba mít i fyzickou kondici, kterou si hasiči zdokonalují na každé směně. Do odborné přípravy je zahrnuta fyzická příprava. Na všech stanicích musí být místnost s posilovacími stroji a na některých stanicích jsou i hřiště. Fyzická zdatnost se kontroluje v periodických intervalech, kdy členové sboru musí splnit určitý počet bodů, které dostávají za jednotlivé disciplíny. V každé disciplíně je možnost výběr jednoho cviku. V první části si hasič vybere kliky nebo shyby. V druhé části leh-sedy a přednožování v lehu a na závěr se chodí do bazénu, kde je třeba uplavat 200 m a zároveň uběhnout 2000 m. Samozřejmě vše je odstupňováno podle věkových kategorií. Podobné prověřování fyzické způsobilosti se provádí při nástupu k HZS.[67]

Mohli bychom si myslet, že to bohatě stačí, ale nestačí. Pro člověka ucházejícího se o místo ve služebním poměru u HZS je přijímací řízení velice náročnou záležitostí jak psychicky tak časově. Při nástupu uchazeči ještě prodělají jednu z nejtěžších přijímacích disciplín, zdravotní prohlídky. Vstupní provádí nejprve policejní lékař, který posoudí, jestli může uchazeč dále pokračovat v dalších prohlídkách nebo nikoli. Od policejního lékaře se uchazeč dostává do nemocnice, kde proběhne vyšetření zraku, odběry krve, moči, EKG, EEG, a další vyšetření.

Pro hasiče již sloužící na stanicích zdravotní prohlídky nástupem nekončí. Každý z hasičů musí pravidelně jedenkrát ročně absolvovat zdravotní prohlídku, ale ne v takovém rozsahu jako v rámci vstupní prohlídky. Po absolvování prohlídek lékař vystaví záznam o zdravotní způsobilosti, který hasič odevzdá svému nadřízenému. Při dlouhodobé nemoci si

policejní lékař hasiče zve na mimořádnou prohlídku, kdy se posuzuje schopnost vykonávat profesi hasiče.

Při rozvázání služebního poměru hasič odchází opět k policejnímu lékaři na výstupní prohlídku, kdy se zjišťuje, jaký mělo na člověka vliv jeho dosavadní zaměstnání.[64]

Zdravotní prohlídky hasiče na jednu stranu obtěžují, ale jejich potřeba se v praxi stále ukazuje jako dobrá. Již u několika hasičů pravidelná prohlídka odhalila vážná onemocnění a pro pravidelnost prohlídek se nemoc zachytila v raném stádiu.

3.2.2 Vzdelanostní požadavky na člena HZS ČR

Uchazeč o přijetí k HZS při přijímacím řízení musí předložit doklad o vykonané maturitní zkoušce. To znamená, že členové HZS přijatí do služebního poměru musí mít minimálně středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Stupeň vzdělání je pro jednotlivé funkce předepsaný a podle toho se hasič také začleňuje do tarifní třídy.

- V první tarifní třídě je zařazen zaměstnanec se služební hodností referent a jeho minimální vzdělání musí být střední nebo střední s výučním listem.
- Druhou tarifní třídu obsazují hasiči nováčci, kteří nemají ještě splněný vstupní kurz. Jejich minimální vzdělání je střední s maturitní zkouškou a služební hodnost vrchní referent.
- Ve třetí tarifní třídě jsou zařazeni všichni hasiči a strojníci se stupněm vzdělání minimálně středoškolským s maturitní zkouškou a služebním označením asistent.
- Pro čtvrtou tarifní třídu hasič musí splňovat určitou odbornost. Ve čtvrté třídě jsou zařazeni technici strojní služby, chemici, technici technické služby s ukončeným středoškolským vzděláním s maturitní zkouškou a přísluší jim služební označení vrchní asistent.
- Pátá tarifní třída patří velitelům družstva, kteří mají zodpovědnost za své družstvo a za plnění jeho úkolů. Minimální vzdělání velitele družstva je požadováno středoškolské s maturitní zkouškou.
- Do šesté tarifní třídy jsou zařazeni velitelé čet. Četa tvoří minimálně dvě družstva, která vedou velitelé družstev. Požadavkem na vzdělání u velitele čety je středoškolské s maturitní zkouškou nebo vyšší odborné. Hodnostní označení je vrchní inspektor.

- Sedmou a osmou tarifní třídu obsazují velitelé stanic, ale na rozdíl od předešlých funkcí tito členové musí již mít minimálně vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu a přísluší jim hodnostní označení komisař a vrchní komisař.
- Devátou až jedenáctou tarifní třídu mají ředitelé jednotlivých odvětví, kde požadovaným vzděláním je vysokoškolské v magisterském studijním programu.[63]

3.3 Pracovní náplň

Měli bychom si umět představit, co vše se děje, když hasič nastupuje do práce a jak jeho práce vypadá v reálném světě. HZS ČR je bezpečnostním sborem s polovojenským stylem řízení. Toto uspořádání s sebou přináší určitá specifika.

3.3.1 Hasič jako specifický obor lidské činnosti

Organizace práce HZS spočívá ve třech směnách, oficiálně jsou v České republice označovány jako směna A, B, C. Tyto směny se pravidelně střídají ve 24 hodinových intervalech. Hasič tedy slouží 24 hodin a poté následuje 48 hodinový odpočinek, kdy je doma a má volno. Pokud dochází k mimořádným událostem, hasiči jsou svoláni z domova a zasahují všichni potřebně dlouhou dobu. Většina hasičů svou profesi bere spíše jako poslání a je hrdá na to, že dokáže pomáhat druhým. Pracovní den hasiče začíná v sedm hodin ráno, kdy směny nastupují proti sobě a předávají si směnu. Předání zahrnuje popis stavu techniky, činnost, kterou je potřeba udělat z předchozího dne a činnost, která se udála. Hasiči se po celý pracovní den řídí denním řádem, který je pevně stanoven a jejich činnost je celých 24 hodin organizována. U HZS ČR existují dva druhy pracovního režimu – organizační řízení a operační řízení.

Organizační řízení

Řadí se sem pracovní doba, kdy je hasič a jeho práce organizována na stanici. V tento čas se plní pracovní úkoly související s údržbou techniky, svěřeného materiálu, osobních pracovních a ochranných pomůcek. Provádí se údržba budovy stanice a jejich přilehlých částí. V rámci organizačního řízení se hasiči pravidelně školí teoretické znalosti. Školení probíhá dle metodického plánu, který je předem vypracován na celý rok. Školí se bojový řád, technické prostředky, zdravotní příprava, zákony týkající se požární ochrany, taktika zásahů, používání ochranných prostředků, specifika různých zásahů (radioaktivita, chemické havárie, hromadné havárie, nakládání s nebezpečnými látkami a další). Vedle teoretické přípravy,

hasiči provádějí praktický výcvik, který je také v souladu s metodickým plánem. Hasiči trénují práci s čerpadly, motorovými pilami, hydraulickým vyprošťovacím nářadím. Práci s protichemickými obleky, práci ve výškách a různé typy činností, které u zásahu provádějí.

Operační řízení

Z organizačního řízení do operačního řízení přechází jednotka po vyhlášení poplachu. Vyhlášení poplachu se provádí zvukovým zařízením, které doprovází hlášení z rozhlasu, o jaký zásah se jedná. Dle zákona o požární ochraně musí jednotka vyjždět z místa svojí dislokace do 2 minut od vyhlášení poplachu. Operační řízení se tedy skládá z cesty na místo zásahu, samotného zásahu a cesty zpět. Po celou dobu jsou hasiči ustrojeni v zásahových oblecích a přilbách. V tomto řízení se provádí činnost, na kterou jsou hasiči předurčeni. V dnešní době je skladba zásahů různorodá.[14]

3.3.2 Hasič - záchranář

Klíčovou pracovní náplní hasiče i v dnešní době stále zůstává hašení požárů. Avšak hasiči-záchranáři se dnes podílejí na záchranných a likvidačních pracích při dopravních nehodách, haváriích spojených s únikem nebezpečných látek, různých živelných pohromách, na technických zásazích (vyprošťují osoby z výtahů, výkopů a spadlých objektů. Otevírají zabouchnuté dveře, apod.), ale také i na zabezpečení úkolů souvisejících se zamezením šíření nebezpečných a života ohrožujících nálezů a nemocí zvířat. Nesmíme zde opomenout i ochranu obyvatelstva před možnými následky teroristických útoků nebo zvládnutím kalamitních stavů, způsobených mimořádně nepříznivým počasím (odstraňují spadlé stromy, stržené střechy budov, rampouchy, nebo vyčerpávají zatopené objekty, apod.).[56]

V dnešní době musí hasič ovládat mimo jiné poskytování první pomoci, základy lezecké techniky, s rozvojem automobilového průmyslu přibývají požadavky na jeho technické znalosti, schopnosti, organizační dovednosti, apod.

Velitel zásahu má při provádění záchranných a likvidačních prací rozsáhlé pravomoci. Může mimo jiné zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu, nařídít evakuaci osob nebo stanovit jiná dočasná omezení. Je rovněž ze zákona oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci. Firmy a občané mají ze zákona povinnost tuto žádost o pomoc při řešení mimořádné události vyslyšet.[12]

4 SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ HZS ČR

„ Profesní vzdělávání je veškerá příprava na povolání – příprava ve školách (odborné vzdělávání a příprava) i všechny formy vzdělávání dospělých, které jsou obsahově spjaté s výkonem povolání či zaměstnání.“[45]

4.1 Vzdělávání dospělých

„Vzdělávání představuje formu dotváření a rozvoje osobnosti. V nejširším slova smyslu je třeba ho chápat jako prvotní, rozšiřující, doplňující a inovační vzdělání. Jde vněm o proces získávání a osvojování si vědomostí z různých oblastí lidského poznání.“[55]

Vzdělávání v dospělém věku vyžaduje od „učitele“ odlišný přístup a způsoby výuky, oproti průběhu vzdělávání u dětí. Jde v první řadě o to, že pro dospělé jedince je důležitá aplikovatelnost získaných znalostí, dovedností či návyků do samotné praxe. Doprovodnými prvky výuky dospělých by měl být pocit účastníka, že je schopen probíranou látku zvládnout. Mezi významné patří také navození pozitivního klima v komunikaci vzdělávaného jedince s lektorem a pocítění zážitku z úspěchu, který účastníka kurzu dále stimuluje.[43]

Detailněji druhy vzdělávání rozlišuje Armstrong a to konkrétně na čtyři sekce. Jsou jimi:

- **Instrumentální vzdělávání.** Jde o vzdělávání, které nám lépe pomáhá vykonávat práci poté, co bylo dosaženo základního úrovně výkonu. Usnadňuje tedy vzdělávání při výkonu práce
- **Poznávací (kognitivní) vzdělávání.** Výsledky tohoto vzdělávání jsou založeny na zlepšení znalostí a pochopení věcí
- **Citové (emoční vzdělávání).** Nabízí spíše výsledky založené na formování postojů nebo pocitů než na formování znalostí
- **Sebereflektující vzdělávání.** Vzdělávání založené na formování nových vzorů nazírání, myšlení, a chování, a v důsledku toho vytváření nových znalostí.[1]

„Metody vzdělávání jsou důležitým nástrojem zajišťující vzdělávací proces. Výběr a vhodné použití metody by měly odrážet individuální potřeby a požadavky podniku, měly by také reagovat na současné celosvětové trendy technického a ekonomického vývoje.“[55]

„Výběr metod není náhodný. Snažíme se, aby pokrýval co nejširší spektrum a přitom program působil koncentrovaně. Malé množství (jedna či dvě) působí koncentrovaně, ale také monotónně, a tak oslabuje účinnost.“[17]

Metod ve vzdělávání dospělých je nepřehledné množství. Mezi základní členění však patří právě metody členěné do dvou velkých skupin:

- **Metody „on the job“** - metody používané ke vzdělávání na pracovišti při výkonu práce – tedy na konkrétním pracovním místě, při vykonávání běžných pracovních úkolů. Patří sem například: instruktáž při výkonu, rotace práce, koučování nebo mentorování.
- **Metody „off the job“** - metody používané ke vzdělávání mimo pracoviště, ať už v organizaci nebo mimo ni. Jsou vhodnější u vzdělávání manažerů a specialistů. K takovým metodám patří: přednáška, demonstrace, koučování, samostudium, workshop, brainstorming, diskuse, seminář, případová studie, hraní rolí, učení akcí, manažerské hry, bzučící skupiny a diagnosticko-cvikový program (assessment centre).[20]

„K dosahování vyšší efektivity vzdělávání je vhodné využívat kombinace více metod. Nejčastěji jsou využívány přednášky, semináře, modernější a účinnější jsou však tzv. participativní metody.“[55]

- **Přednášky** – jsou verbální prezentací určitého tématu. Vhodné jsou při předávání velkého množství informací velkým skupinám. Zaměřují se především na zdokonalování vědomostí. Mohou být velmi efektivní při použití moderních multimediálních prostředků.[55]
- **Semináře (přednáška spojená s diskuzí)** – metoda zprostředkující znalosti, kdy během diskuze se objeví nápady a řešení problémů a účastníci jsou stimulováni k aktivitě.[20]
- **Participativní metody** – předpokládají vysokou míru aktivity účastníků v učebním procesu. Jsou určeny pouze pro menší skupiny účastníků, ale jejich výhodou je, že podporují lepší zapamatování naučené látky. Jde o současné moderní vzdělávací metody a jednu z nich představuje trénink.[55]

- **Trénink** - klade důraz na aktivní získání dovedností a způsobilostí. Jde o formu zážitkového učení vycházejícího ze skutečnosti, že lidé se mnohem více a rychleji naučí, když si něco vyzkoušejí, než když si informace přečtou, respektive vyslechnou, jako například na přednášce nebo semináři.[55]

4.2 Osobnost lektora

„Platí, že dobrý lektor hodně poslouchá, podporuje, povzbuzuje účastníky v aktivitách, poskytuje jim reálnou zpětnou vazbu, je trpělivý a nebagatelizuje snahu účastníky o učení, případně vysvětlí nejasnosti. Poskytuje dostatek času na přemýšlení a ujasňování. Nedává příliš snadné ani příliš těžké úkoly, snaží se podněcovat tvořivou a pozitivní atmosféru k učení a respektuje individualitu každého z účastníka.“[55]

Úspěch vzdělávání závisí především na lektorově schopnosti umět podat, pokud je to možné pomocí prožitku a správným způsobem dané skupině účastníků dané téma.[55]

„Dalším významným předpokladem úspěšné práce lektora je vysoká míra sociální inteligence. Jde o schopnost dobře fungovat v mezilidských vztazích, což kromě komunikačních dovedností představuje i cit pro situaci, empatii, přiměřené zvládání emocí a v neposlední řadě i jisté osobní kouzlo.“[51]

V nejlepším případě je lektor zaměřený na obsah a proces. Lektor tohoto zaměření dokáže být v roli experta i kouče, mezi oběma rovinami. Dokáže proniknout do pracovní činnosti účastníků, protože se vyzná v daném prostředí. Některé činnosti by byl schopen sám zastat, či je dokonce zastává. Lektor v ideálním případě dokáže vytvořit pracovní atmosféru a sám přispívá k výsledkům skupinové práce.[17]

4.3 Vyhodnocování vzdělávání

„Vyhodnocování je poslední a zároveň velmi důležitou součástí vzdělávacího procesu vymezeného podnikem. Je to jakýkoli pokus získat informace (zpětnou vazbu) o účincích určitého vzdělávacího programu a ocenit hodnotu tohoto vzdělávání ve světle získané informace“.[1]

Vodák a Kucharčíková zmiňují dvě možná kritéria vyhodnocování vzdělávání. Obecně je možné kritéria vyhodnocování rozdělit do dvou základních skupin a to na kritéria vnitřní a kritéria vnější. Vnitřní kritéria souvisejí s obsahem vzdělávacího programu. Jedná se o samotné reakce účastníků, tj. jejich vlastní hodnocení průběhu školení. Kritéria vnější se vztahují ke konečnému cíli celého vzdělávacího procesu. Patří k nim například hodnota

výkonu, změna v objemu prodeje, změna v nákladech. Měří tedy jen některé aspekty výkonu.[55]

Všeobecně je hodnocení cenné, jak pro podnik, tak pro pracovníka a to pro vedoucího i hodnoceného. Podnik hodnocení využívá k:

- zvýšení osobní výkonnosti jednotlivce
- využití a rozvoj potenciálu pracovníků
- navrhování a plánování personálních záloh
- zlepšení komunikace mezi vedoucími a pracovníky, komunikační spojení jednotlivých úrovní řízení.[2]

„Při realizaci vyhodnocování podnikového vzdělávání je vhodné vycházet z předpokladu, že vyhodnocování nepatří na konec vzdělávacího procesu, ale mělo by být v ohnisku vzdělávacích aktivit. Vhodnější přístup je tedy ten, který s vyhodnocováním počítá už od počátku vzdělávacího procesu.“[55]

Při zjišťování a hodnocení účinků vzdělávání je vhodné aplikovat konkrétní přístupy, modely a metody. Přístupy k vyhodnocování vzdělávání může být více, v každém případě by mělo jít o několik úhlů pohledu, jejichž pomocí je možné sledovat například výkonnost, chování, zájem a spokojenost účastníků, a to před, v průběhu i po ukončení vzdělávací aktivity.[55]

„Nejčastěji je proces hodnocení rozčleněn na řadu dílčích hodnocení, přičemž v některých případech se rozlišují jednak bezprostřední a zřetelné účinky vzdělávání a jednak potencionální nebo perspektivní účinky. Hodnocení se pak obvykle zaměřuje na následující otázky.“[20]

Koubek uvádí možné rozčlenění hodnocení, a to konkrétně:

- Zkoumá se, zda při vzdělávání byly použity adekvátní nástroje, tj. metody vzdělávání, technické vybavení, časový plán, ale i obsahová stránka vzdělávání.
- Zkoumá se odezva, postoje a názory u účastníků vzdělávání samých (zdá se, že jde o nejčastěji používanou metodu získávání podkladů pro hodnocení, a to navzdory nebezpečí mnohdy značného subjektivního zkreslení).

- Zkoumá se míra osvojení rozvíjených znalostí a dovedností. Zpravidla se k tomu používá testování účastníků bezprostředně po ukončení vzdělávání.
- Zkoumá se, do jaké míry uplatňují absolventi vzdělávání v praxi, tj. při vykonávání své práce, znalosti a dovednosti, na které se vzdělávání zaměřovalo, jak se změnilo jejich pracovní chování.[20]

4.4 Celoživotní možnosti vzdělávání

Hasičský záchranný sbor ČR umožňuje jako jedna z mála organizací ucelené vzdělávání až po dosažení vysokoškolského diplomu. Jak jsem již zmínila ve třetí kapitole, jednou z podmínek přijetí je středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Škála středních škol je velmi rozmanitá, ale pro toho, kdo to s „hasičinou“ myslí opravdu vážně, se nabízí i další možnosti. Pokud se bude dítě po skončení povinné školní docházky rozhodovat kam dál, má možnost pokračovat rovnou studiem na Střední odborné škole PO ve Frýdku-Místku nebo na Středních odborných školách, které nabízí učební obor s maturitou „Strojník požární techniky“ v Chomutově a v Kladně. Po složení maturitní zkoušky mohou mladí lidé dále studovat na Vyšší odborné škole PO ve Frýdku-Místku nebo na Vysoké škole báňské v Ostravě. Velký počet maturantů také pokračuje ve studiu na Policejní akademii, kde je k dispozici fakulta Krizového řízení a ochrany obyvatelstva. Tento obor nabízí také Univerzita obrany v Brně. Tyto možnosti dalšího vzdělání mohou využít nejenom civilisté, ale i stávající příslušníci, kteří se rozhodnou dosáhnout vyššího stupně vzdělání.[52]

4.5 Vstupní výcvik

Hlavním cílem kurzu je získání odborných znalostí, dovedností a návyků nových příslušníků HZS ČR a vytvoření předpokladů pro výkon služby na jimi zastávaných služebních místech. Účastník získá komplexní přehled o oblastech působnosti HZS ČR, o jeho struktuře a úkolech a připraví se zejména k plnění služebních úkolů v jednotce požární ochrany na místě zásahu. Absolvent kurzu získá potřebné znalosti a dovednosti, aby bezpečně zvládal výkon činností hasiče v organizačním a operačním řízení a to samostatně i v družstvu.

Pokud je příslušník přijat do služebního poměru, je zařazen k jednotce, kde požádal o přijetí. Z jeho jednotky je na Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky, (dále jen ŠVZ HZS ČR) odeslána přihláška do kurzu Nástupní odborný výcvik. Než bude přijat do kurzu, tak smí v jednotce vykonávat pouze pomocné práce a zásahu se může zúčastnit jen pod dohledem zkušeného hasiče. Dle zákona nesmí samostatně

provádět zásah bez úspěšně absolvovaného Nástupního odborného výcviku, který je v současné době v trvání 15 týdnů.

V průběhu let se doba i název měnil. V 80. letech minulého století byla doba stanovena na 6 týdnů. Posléze se prodloužila na 8 týdnů. V roce 2004 byla doba stanovena na 10 týdnů. Měnil se i název, dříve se používal Nástupní odborný výcvik, poté se ustálil název Vstupní příprava příslušníků a v posledních letech se kurz vrátil k původnímu názvu. Ze stálého prodlužování délky Nástupního odborného výcviku je patrné, jak jsou kladeny nároky na příslušníky HZS ČR, na co dříve stačilo 6 týdnů, dnes je zapotřebí 15 týdnů.

4.5.1 Náplň vstupního výcviku

„Kurz Nástupní odborný výcvik (dále jen NOV) je určen pro příslušníky HZS ČR, kteří jsou zařazení v jednotkách PO a mohou samostatně vykonávat službu při zdolávání požárů a jiných mimořádných událostí, popřípadě pro příslušníky HZS ČR, kteří mohou být zařazení k výkonu služby v jednotkách HZS ČR.“ [21]

Hlavní předměty kurzu a jejich časová dotace:

1. zahájení kurzu, test vstupních znalostí 8 hod.,
2. organizace HZS ČR a výkon státní správy 29 hod.,
3. zdolávání mimořádných událostí 96 hod.,
4. technické prostředky 39 hod.,
5. technický výcvik 348 hod.,
6. zdravotní příprava a psychologická příprava 40 hod.,
7. spojení a komunikace 16 hod.,
8. závěrečná zkouška 24 hod.

Jedná se tedy o 600 hodin teoretické i praktické výuky v délce 15 týdnů.[21]

Organizace HZS ČR a výkon státní správy

V tomto předmětu je příslušník seznámen se všemi zákony potřebnými pro výkon služby, zejména se zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a zákonem č. 320/2015 Sb., o Hasičském

záchranném sboru ČR, se zaměřením na poslání a úkoly, které vyplývají z výše uvedených zákonů.[63,57,61]

Zdolávání mimořádných událostí

Tento předmět je možné považovat za jeden z nejdůležitějších. Hasiči budou seznámeni se základy hoření a sdílení tepla, vznik a průběh hoření, přenos tepla, způsoby hašení jednotlivých typů látek a podobně. Při pohledu do historie zjistíme, že důležitým mezníkem ke zdokonalení hašení byl vynález stříkačky.

První zmínky jsou již z roku 250 př. n. l. z Egypta, ale největšího vylepšení se dočkala až v 17. století, kdy se začaly objevovat první ruční stříkačky, tzv. berlovky, džberovky, nebo stříkačky umístěné na trakačích či nosítkách. Ke zdokonalení stříkaček přispěl i vynález parního stroje v r. 1778, kdy byl později využit k výrobě parní stříkačky, nevýhodou byla vysoká hmotnost a dlouhá doba roztápění. K dalšímu zdokonalení hašení přispěl v 17. století Ho land'an Jan var der Heyde, který vyrobil první hadici sešitou z plachtoviny. Později se také vyráběly z kůže a v 18. století se objevila první bezešvá, tkaná hadice.[53]

Dále jsou seznámeni se všemi riziky, které jim hrozí při zásahu. Jedná se o rizika fyzického vyčerpání, psychického vyčerpání, infekce, intoxikace, zasypání a zavalení, zřícení konstrukcí, ionizující záření, nebezpečí z polychlorovaných bifenylů a další. V posledních letech narůstá zásahů při dopravních nehodách. Automobilky se snaží zvyšovat bezpečnost svých vozidel přidáváním nových bezpečnostních prvků, které jsou velmi důležité, což je správné. Pokud se ale stane dopravní nehoda a je potřeba vyprostit posádku z havarovaného vozidla, je to mnohem obtížnější než u vozidel, které u nás jezdily například před 20. lety. I na to je hasič vyškolen, aby věděl jak nejrychleji pomoci uvězněným osobám z vraku vozidla. Dále musí znát činnost jednotek PO při živelných pohromách, jako jsou povodně, větrné smrště, sněhové kalamity a podobně.[21]

Technické prostředky

Hasiči se naučí znát svoji osobní ochrannou výstroj. Musí vědět, co od ní mohou očekávat, s ohledem na náročnost zásahu i všechny další technické prostředky, které mu budou pomáhat a usnadňovat službu.[21]

Jelikož při hoření dochází k značnému úniku nebezpečného nebo toxického kouře, je každý hasič seznámen jak správně používat dýchací přístroje, jaké jsou jejich druhy, ochranné doby při zásahu, jejich údržbu, výměnu tlakových lahví. Nedílnou součástí je i ochranný protichemický oděv, který se používá při úniku nebezpečných látek jak kapalných,

tak i plyných, anebo i ochranný oblek proti sálavému teplu, používaný při hašení velkých požárů. Samozřejmostí je používání detekčních přístrojů na zjišťování nebezpečných látek. Do kategorie technických prostředků patří i znalost prostředků strojní služby včetně druhů požární techniky, jejich označení, používání čerpadel, vývěv, jejich vlastností, na jakých principech pracují a také jsou seznámeni s jejich údržbou. Musí umět ovládat i další věcné prostředky strojní služby, jako jsou řetězové a kotoučové motorové pily.[62]

Technický výcvik

V čase, který je věnován této problematice, je kladen hlavně důraz na praktické zvládnutí všech potřebných činností. I zde platí mnohokrát opakované „těžce na cvičišti, lehce na bojišti“. Pro hasiče je to zvláště důležité, neboť jejich bojištěm je zásah, při kterém nikdy neví, jaké na ně čekají nástrahy. Je to i patrné z rozložení časové dotace kurzu, kdy technickému výcviku je věnováno nejvíce vyučujících hodin. Výcvik je hlavně zaměřen na prostředky, které již znají teoreticky a v praxi na тренаžérech umístěných na Školním a výcvikovém zařízení HZS ČR si vyzkouší, jak jednotlivé věci fungují. K dálkové dopravě vody jsou využívány prostory mimo areál ŠVZ HZS ČR, kdy lesní a polní cesty s výškovým převýšením jsou tím správným тренаžérem. Jedním z prostředků, které se používají při záchraně osob, jsou požární automobilové žebříky. Při praktickém výcviku musí každý hasič vylézt na rozvinutý žebřík, který je vysunutý do výšky 30 m. Při tomto výcviku se zjistí, jak je na tom se strachem z výšek. Samozřejmostí je maximální bezpečnost, kdy hasič je jistěn, aby se mu nic nestalo. Dále se provádí praktický výcvik s technickými prostředky na záchranu osob. Do této kategorie patří seskokové matrace a podobně.[21]

Součástí výcvikového zařízení je ohňový тренаžér a ohňový dům, který slouží pro praktický výcvik simulace hoření. Zde se zapálí oheň pomocí dřevěných palet, nebo pomocí nainstalovaných hořáků na propan. Hasiči jsou v prvních hodinách seznámeni, jak se chová oheň v uzavřených prostorech, kde se mohou bezpečně pohybovat a podobně. V dalších hodinách se učí samotný způsob hašení, vyzkouší si rozdíl mezi suchým a mokřím teplem. Hašení provádí přímo v prostoru zasaženém požárem. Prostor je ještě zadýmován, aby zde byly podmínky jak při samotném zásahu, s nutností použití dýchacího přístroje. Po uhašení provádí pátrání po osobách, které se mohou nacházet v daném místě. Učí se správně orientovat v zakouřeném a neznámém prostředí. Ohňový dům je koncipován tak, že se zde může provádět zdolávání požárů ve sklepních prostorech, anebo v poschodí. Tyto výcviky jsou prováděny za denního světla, kdy hasič na všechny technické prostředky, které má umístěné v automobilu a chystá si je před samotným zásahem, dostatečně vidí. Na závěr

kurzu se provádí i noční výcvik, který dokonale prověří připravenost hasiče k zásahu. Tyto výcviky jsou psychicky a fyzicky velmi náročné.

Ve Školním a výcvikovém zařízení HZS ČR se nachází další trenažér, takzvaný klecový, který je koncipován, aby simuloval malé uzavřené prostory. Tyto prostory jsou odděleny mezi sebou kovovou mříží, s prostupem do další klece. Hasič musí potmě prolézat jednotlivými klecemi, nejprve bez dýchacího přístroje. V dalších hodinách toto celé provádí s dýchacím přístrojem. Aby si nemohl sundávat ochrannou masku, je celý prostor ještě zadýmen. Pro přiblížení reality se používá z CD disku ještě praskot ohně, pláč dětí, volání o pomoc. Na bezpečnost hasiče dbá lektor, který vše sleduje na několika monitorech napojených na infrakamery a má tak dokonalý přehled o veškeré činnosti, kterou hasič provádí. Smyslem tohoto výcviku je překonat strach z uzavřených, zadýmených prostorů, kde je minimální viditelnost. [21]

Další výcvik probíhá na trenažéru na nebezpečné látky, kdy v ochranných oblecích musí zastavovat úniky ropných nebo chemických látek. Toto cvičení simuluje zásah při dopravní nehodě, kdy je proražen plášť cisterny. Dále je cvičení zaměřené na úniky z ropovodů a ze zásobníků na chemické látky. Součástí je i výstavba norných stěn na zachycení ropných látek na tekoucí vodě. Praktická část probíhá na řece.

Práce ve výškách a nad volnou hloubkou

Další činnost, která je pro výcvik hasiče velmi důležitá. Při záchraně osob, nebo i k vlastnímu bezpečí při zásahu, je někdy nutné použití lanové techniky. Hasič musí umět správně udělat uzly, musí znát správnou techniku při slaňování, musí znát základy jištění.

Výcvik na vodě

Tato činnost je zaměřená na záchranu topících se osob. Každý si možná někdy zkusil jaké to je, když se snažíte zachránit tonoucího. Je třeba plavat tak, aby se hasič s tonoucím udržel na hladině, plaval ke břehu a to za předpokladu, že tonoucí spolupracuje, nechá se táhnout v klidu. Při záchraně topícího se člověka, hraje roli další důležitý faktor. Tím je stres a pud sebezáchrany topící se osoby. Dotyčný člověk ve snaze zachránit si život, je schopen se navěsit na svého zachránce takovým způsobem, že ho může i utopit. Hasiči jsou jedni ze složek IZS, kteří jsou voláni k takovým případům.

Aby hasič správně zasáhl, to znamená, aby zachránil život tonoucího a neohrozil svůj vlastní život, musí být na tuto činnost dobře vyškolen. Zejména musí umět plavat v plavací vestě, musí znát zásady vstupu do neznámé vody, musí vědět jak se přiblížit k tonoucímu, jak

se dokázat ubránit z jeho sevření, jak dostat topícího se člověka do člunu. Tyto výcviky probíhají v bazénu, kde každý hasič si několikrát vyzkouší, jak správně postupovat. Součástí tohoto bloku je i výcvik na klidné hladině, na místním rybníku, kdy je seznámen se zásadami používání plavidla, jaké je správné rozmístění posádky a přepravovaných záchráněných osob. Tato činnost je zaměřena na živelné pohromy, zejména na povodně.

Další výcvik je zaměřen na tekoucí vodu, kdy hasič musí vědět jak správně provádět průzkum, jaké jsou nástrahy plavání v tekoucí vodě, jak správně ovládat plavidlo a v neposlední řadě jak provádět záchranu osob. Tento praktický výcvik se provádí na řece.

Výšková technika

Další důležitý prostředek při zdolávání požárů. V dnešní době se hasič při zásahu bez použití výškové techniky, jako jsou výsuvné žebříky, plošiny, žebříkoplošiny používané na automobilních podvozcích neobejde. Většina zásahů při zdolávání ohně je s použitím této výškové techniky. Široká škála použití je i při technických zásazích, jako je řezání stromů po větrných kalamitách, odstraňování rampouchů z budov, anebo provádění evakuace osob. Proto musí být každý hasič proškolen na správné ovládání této techniky. Jedná se zejména o obsluhu z koše, nebo z vozidla. Musí znát základní podmínky bezpečného provozu. Tuto činnost si vyzkouší prakticky, při hašení určitého objektu, nebo při záchraně osob.

Strojní služba

V tomto bloku se naučí ovládat nástavby cisternových automobilních stříkaček. Jsou to všechna zařízení, která slouží k vytvoření patřičného tlaku na dopravu vody a lokalizaci požáru. Dále musí umět obsluhovat přenosné požární stříkačky, plovoucí čerpadla, motorová kalová čerpadla, přenosné elektrocentrály, přetlakové ventilátory. Součástí je nácvik zásahu při dopravní nehodě vozidla. Musí umět obsluhovat hydraulické technické prostředky, musí vědět, které bezpečnostní prvky vozidel se dají nejrychleji překonat, aby co nejdříve vyprostili osoby z vraku. Hasič musí vědět jak správně stabilizovat vozidlo převrácené na bok. V neposlední řadě musí vědět jak postupovat při nevystřelených airbacích, které jsou na havarovaném vozidle velmi nebezpečné, nestabilní a při nesprávné manipulaci mohou ohrozit hasiče na životě. Toto provádí prakticky na vraku vozidla, kdy jako figuríny pro vyproštění poslouží kolegové z družstva. Tato činnost je v poslední době populární, protože se konají různé soutěže ve vyprošťování osob z vozidel.

Dále je praktický výcvik zaměřen na záchranu osob ze sutin a závalů rozbitých budov, po výbuchu, nebo po zemětřesení. Hasiči v rámci humanitárních pomoci jezdí pomáhat do takto postižených oblastí do zahraničí. Na základě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném

záchranném systému, je zřízena speciální jednotka USAR z anglického Urban Search and Rescue – vyhledávací a záchranný odřad do obytných oblastí.[59]

Dále se učí provádět zvedání jednotlivých stavebních panelů pro vyproštění zasypaných osob s ohledem na zajištění svojí bezpečnosti. Do této činnosti patří správné a včasné vyproštění osob ze závalů, ze studní, ze starých jámek.

Vazač

Hasič je seznámen s provozem a nasazením jeřábů při mimořádných událostech, musí znát normy, které se vážou k této práci. Je proškolen na zásady bezpečné práce. Musí umět správně navázat břemeno. Postupně se učí s ním pracovat, jako je zvedání, přeprava, spouštění. Důležité je správné zvládnutí komunikace s jeřábníkem. Tento blok je zakončen testem.

Zdravotní příprava

V bojovém řádu PO je stanoven výjezd k zásahu do 2 minut po vyhlášení poplachu. Tento čas musí splnit všechny jednotky. V praxi to však znamená, že ve většině případů přijedou hasiči na místo mimořádné události jako první. Jak již bylo zmíněno, přibývá technických zásahů, jako jsou dopravní nehody a podobně. Při dopravní nehodě je předpoklad, že budou zde ranění lidé. V případě, že hasiči jsou na místě první, je jejich povinností nejen lokalizovat případný požár, ale poskytnout první lékařskou pomoc. K tomuto účelu slouží zdravotní služba, kde se naučí jak správně postupovat. V neposlední řadě musí umět poskytnout první pomoc při zásahu elektrickým proudem. Z tohoto důvodu je ve výjezdových jednotkách ustanovena funkce paramedik. Je jím jeden z hasičů, který má hlubší zdravotní vzdělání.

Psychologická příprava

Hasič musí být svým způsobem psycholog. Při mimořádných událostech, kdy pomáhá lidem při evakuaci, musí na ně působit klidně, rozvážně, musí je ujišťovat, že jsou již v bezpečí a podobně. Ve většině případů jsou lidé vystresovaní, proto jim klidná a rozvážná pomoc záchranáře pomůže lépe tuto stresovou situaci zvládnout. Psychosociální pomoc vychází ze základního faktu, že reakce lidí v průběhu a po skončení mimořádné události jsou normálními reakcemi člověka v nenormální situaci. Mezi lidi zasažené mimořádnou událostí řadíme nejen přímé oběti a pozůstalé, ale i profesionály, kteří se podílejí na záchranných a likvidačních pracích. Psychosociální pomoc je taková pomoc, která pomocí materiální i duševní potřeby pomáhá lidem zasažených mimořádnou událostí (základní tělesné potřeby, potřeba bezpečí, jistoty, spojení s rodinou, psychologická podpora, apod.). Psychosociální

pomoc je mezioborová, obvykle ji koordinují odborníci na duševní zdraví, psychologové, psychiatři. Musí být také kulturně senzitivní, tzn. respektovat kulturní a etnické odlišnosti v potřebách zasažených lidí. Musí dále respektovat věk, sociální zázemí a pohlaví zasažených osob. Předkrizová psychologická příprava je zaměřena na příslušníky složek IZS před konkrétním zásahem a jejich podporu zvládnání extrémního stresu při zásahu.

Posttraumatický stres

Zde si musíme uvědomit jednu velmi důležitou věc a to, že psychika zasahujícího hasiče je ovlivněna stresujícími situacemi, které mohou nastat a také nastávají při zásahu. Z rozhovoru hasičů vyplývá, že už to není takové, jako když ještě u hasičů nepracovali. V tomto případě se jedná o posttraumatický stres. V podstatě jde o to, že hasič se při zásahu dostane k situacím, které jako běžný občan nezažil. Je tím prvním článkem, který je na místě a vidí necenzurované, nepublikované záběry, které se nemohou dostat do médií. Vidí například jak v havarovaném autě je několik mrtvých osob, kteří mají odtrženou hlavu, roztrhaná těla, nebo je jejich tělesná schránka tak zdeformovaná, že je těžké je identifikovat. Nejhorší jsou případy, kdy dojde k úmrtí dětí, to má nejhlubší dopad na psychiku. Při požáru kdy dojde k usmrcení osob uhořením a tato těla jsou zuhelnatělá, je podle výpovědi hasičů, pachů spáleného člověka cítit ještě několik dní a není lehké se jí zbavit. V případě zasahujících hasičů jde tedy o to, aby dopad mimořádných událostí neovlivnil jejich současný ani budoucí pracovní výkon a kvalitu jejich života. Schopnost vyrovnat se s extrémním zážitkem je individuální. Z podstaty profesí, které se zabývají nehodami, katastrofami, kriminalitou, vyplývá zvýšené vystavení náročným traumatickým situacím. Kumulovaný extrémní stres pak může zvyšovat riziko nemoci z povolání, sebevraždného jednání, rozvodovost, závislosti na alkoholu, syndromu vyhoření a fluktuace. Z těchto důvodů je zřízena psychologická služba HZS ČR, která je tvořena 14 krajskými psychology a dvěma psychology na Generálním ředitelství HZS ČR. Jejich úkolem je koordinovat a zajišťovat psychosociální pomoc.

Spojení a komunikace

I u hasičů platí, bez spojení není velení. Proto je také kladen důraz na zvládnutí obsluhy radiostanic. Radiostanice, se kterými hasič pracuje, jsou digitální nebo analogové. Skoro při každém zásahu je nutné používat radiostanice, aby se zasahující hasiči, kteří jsou rozmístěni na jednotlivá místa, bezpečně domluvili s velitelem zásahu a ten měl možnost řídit zásah přesnými a rychlými pokyny bez zkreslení přenosu informací. Výuka má teoretickou a praktickou část kdy hasič musí znát použití sítě, volací značky, jaké jsou frekvence, jak

správně ovládat radiostanici, vědět organizaci spojení při zásahu, jaký je správný postup komunikace. V neposlední řadě musí umět znát volací znaky vozidel.

4.5.2 Závěrečné zkoušky

Organizace a průběh závěrečné zkoušky je dán zvláštním předpisem. Závěrečná zkouška je zkouškou komisionální, jejímž účelem je zjistit, jak si posluchači osvojili vědomosti a dovednosti v rozsahu učiva stanoveného učebními osnovami.

„O průběhu zkoušky odborné způsobilosti a jejím výsledku se vyhotoví protokol. Zkoušený, který vykoná zkoušku odborné způsobilosti úspěšně, je klasifikován hodnocením prospěl, zkoušený, který nebyl úspěšný se klasifikuje hodnocením neprospěl.“ [60]

V případě, že posluchač bude z některého předmětu klasifikován známkou „neprospěl“, má možnost požádat ředitele Školního a výcvikového zařízení HZS ČR, o komisionální přezkoušení a umožnění tak postoupit k závěrečným zkouškám. Závěrečná zkouška se koná z jednotlivých předmětů, a to formou: 1. den praktickou zkouškou, 2. a 3. den ústní zkouškou kdy, každý den se ústní zkouška skládá ze tří předmětů. Po úspěšném složení závěrečné zkoušky je posluchači vydáno osvědčení o odborné způsobilosti pro výkon funkce hasič.[60]

Po obdržení tohoto osvědčení o odborné způsobilosti se příslušník stává plnoprávným členem jednotky požární ochrany. Osvědčení má platnost na dobu 5 let, kterou si musí pravidelně prodlužovat.[60]

4.5.3 Důležitost profesní přípravy

Profesní vzdělávání hasiče je stále se rozvíjející činnost, která se přizpůsobuje moderním patologickým jevům v naší společnosti. To, co stačilo umět dříve, v dnešní době už nestačí. Proto z těchto důvodů se stále zvyšují nároky na výuku, hlavně je kladen důraz na praktické zvládnutí činností, které mohou nastat při mimořádných situacích. Výuka na nových trenažérech a jejich další vývoj je tím správným směrem pro maximálně připraveného profesionálního hasiče. Toto vše se odráží v poslání hasiče zachraňovat lidské životy a materiální hodnoty. Jen v roce 2015 hasiči bezprostředně zachránili při požárech 730 osob a dalších 5 963 osob bylo před požáry evakuováno. Denně vzniklo na území ČR v průměru 48 požárů, škoda za 6,0 mil. Kč a včasným zásahem byly uchráněny hodnoty za 31,6 mil. Kč. Dalším důležitým měřítkem, které je výsledkem profesionálního přístupu ke vzdělávání a učení se novým věcem je fakt, že od roku 2008 nebyl při zásahu usmrcen žádný profesionální hasič.[41]

4.6 Jiné možnosti odborného růstu

Vzhledem k délce Nástupního odborného výcviku by se zdálo, že hasič bude mít klid a nemusí se dále vzdělávat, jenže opak je pravdou. Ve většině případů si hasič s tímto kurzem nevystačí, jelikož je u své jednotky zařazen na určitou funkci, která vyžaduje další vzdělávání, proto je poslán do dalšího kurzu k získání odborné způsobilosti.

4.6.1 Kurzy pro získání odborné způsobilosti

Vzdělávání příslušníků HZS ČR není záležitostí nahodilou, založenou na bázi dobrovolnosti. Povinnost vzdělávat se v průběhu trvání služebního poměru bez ohledu na služební zařazení je zakotvena v ustanovení zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ze kterého vyplývá následující. Příslušníci mohou své funkce vykonávat jen s požadovanou odbornou způsobilostí.[57]

Jak vyplývá z ustanovení výše uvedeného zákona o požární ochraně, nemůže příslušník HZS ČR bez náležité odborné způsobilosti vykonávat žádnou činnost. Povinnost mít odbornou způsobilost odpovídající zastávané funkci, platí pro všechny příslušníky HZS ČR bez rozdílu. Platnost osvědčení o odborné způsobilosti je stanovena na dobu 5 let a před uplynutím této doby je hasič povinen si ho prodloužit absolvováním prodlužovacího kurzu. Mít platné osvědčení je jednou z podmínek setrvání u HZS ČR. Pokud hasič přijde o odbornost, buď z důvodu neprodloužení odbornosti, nebo neudělení závěrečné zkoušky, tak je to důvod k ukončení služebního poměru.

Základní odborná příprava (ZOP)

„Kurz Základní odborná příprava (dále jen ZOP) je určen pro příslušníky HZS ČR, kteří nejsou zařazení v jednotkách PO, ale mohou samostatně vykonávat službu při zdolávání požárů a jiných mimořádných událostí.“[22]

Jedná se o příslušníky, kteří svoji činnost vykonávají na úseku personalistiky, práva, komunikačních a informačních systémů, organizace, výzkumu, v ekonomických a logistických oblastech. Na tyto příslušníky nejsou kladeny takové nároky, jak na hasiče, kteří absolvují Nástupní odborný výcvik, ale dále musí mít patřičné vzdělání a absolvovat další kurzy, které souvisí s jejich funkcí. Rozsah kurzu je stanoven na 120 hodin a musí znát:

- organizaci HZS ČR a výkon státní správy
- zdolávání mimořádných událostí

- základy pořadové přípravy, technického výcviku a technických prostředků
- zdravotní a psychologickou přípravu

Ukončení kurzu se provádí ústní zkouškou před komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení. Dokladem o úspěšném absolvování kurzu je osvědčení o odborné způsobilosti, které je každý povinen prodlužovat.

Chemická služba (CHS)

Vzdělávací program CHS je určen k získání odborné způsobilosti stanovené zvláštním předpisem příslušníkům HZS ČR.[46]

Cílem vzdělávacího programu CHS je vyškolit hasiče pro práci v chemické službě v oblasti teoretické (právní předpisy, technické normy, metodické listy, typové činnosti, služební předpisy apod.) a praktické (obsluha, údržba, manipulace a metodika práce s věcnými prostředky chemické služby, informační podpora pro rozhodovací proces apod.) tak, aby byl schopen vykonávat funkci technika chemické služby v organizačním a operačním řízení.[23]

Do obsahu vzdělávacího programu je začleněna problematika manipulace s tlakovými lahvemi. „V posledních letech došlo k zásadní změně v úkolech chemické služby Hasičského záchranného sboru České republiky. Bylo to zejména v souvislosti s teroristickými útoky, nebezpečím použití bojových chemických látek, Bagens nebo špinavé bomby. Roste riziko vzniku průmyslových havárií a vzrůstající hustota nákladní silniční a železniční přepravy zvyšuje nebezpečí dopravních nehod s únikem nebezpečných chemických látek, nebo zdrojů ionizujícího záření.“[24]

Kurz je stanoven na 4 týdny a je zakončen závěrečnou zkouškou před zkušební komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení a skládá se z testu, z ústní zkoušky, praktické zkoušky a zpracování písemné práce na dané téma. Dokladem o ukončení kurzu je osvědčení o odborné způsobilosti.

Ochrana obyvatelstva a krizové řízení (OOB a KŘ)

Kurz ochrana obyvatelstva a krizové řízení je určen k získání odborné způsobilosti příslušníků HZS ČR, kteří budou vykonávat odborné činnosti na úseku ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Těžištěm výuky kurzu je teoretická příprava doplňovaná praktickými cvičeními.

Kurz je stanoven v rozsahu 3 týdnů a je ukončen závěrečnou ústní zkouškou před komisí. Účastník kurzu si vybere jednu otázku z každého ze dvou okruhů, z ochrany obyvatelstva a z krizového řízení. Dokladem o ukončení kurzu je osvědčení o odborné způsobilosti.[25]

Operační řízení (OŘ)

Kurz je určen k získání odborné způsobilosti příslušníků HZS ČR, kteří budou vykonávat odborné činnosti na úseku operačního řízení a obsluhy jednotného systému varování a vyrozumění (dále jen JSVV). Účastníci do kurzu nastupují již se znalostí jednotlivých aplikací používaných na operačních a informačních střediscích (dále jen OPIS) a telefonních centrech tísňového volání (dále jen TCTV) HZS ČR. Těžištěm výuky v samotném kurzu je zejména teoretická příprava.

Kurz je stanoven na 4 týdny. Závěrečná zkouška se koná před zkušební komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení. Skládá se z ústní závěrečné zkoušky, kdy hasič musí odpovídat na vybrané otázky z předem definovaných okruhů z praktické činnosti, kdy musí řešit konkrétní situaci na OPIS, z pozice operačního důstojníka a splnění vybraného úkolu v oblasti vyrozumívacího centra.[26]

Požární prevence (PP)

Kurz požární prevence je určen k získání odborné způsobilosti příslušníků HZS ČR, kteří budou vykonávat odborné činnosti na úseku požární prevence. Těžištěm výuky kurzu je teoretická příprava doplňovaná praktickými cvičeními. Závěrečná zkouška je ústní před komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení a účastník si vybere jednu otázku z každého ze tří okruhů a to z výkonu státního požárního dozoru, z požární bezpečnosti staveb a technologií a ze základů chemie a souvisejících oblastí. Po zdárně vykonané zkoušce je vydáno osvědčení o odborné způsobilosti.[27]

Spojová služba (SP)

Kurz je určen k získání odborné způsobilosti stanovené zvláštním předpisem⁴⁵ příslušníkům HZS ČR. Absolvent kurzu získá potřebné znalosti a dovednosti pro používání věcných prostředků spojové služby běžně používaných v jednotkách PO. Je schopen provádět odborné přípravy v oblasti spojové služby a zpracování materiálů v jednotkách PO. Doba kurzu je stanovena na 3 týdny. Závěrečná zkouška je před komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení a skládá se z testu a z praktické zkoušky na konkrétním úkolu. Po úspěšném absolvování závěrečné zkoušky je vydáno osvědčení o odborné způsobilosti.[28]

Strojní služba (STS)

Kurz je určen k získání odborné způsobilosti stanovené zvláštním předpisem příslušníkům HZS ČR.[47]

„Absolvent kurzu získá potřebné znalosti a dovednosti pro používání požární techniky a věcných prostředků požární ochrany vyčleněných do strojní služby, běžně používaných v jednotkách PO, provádění odborné přípravy v oblasti strojní služby a zpracování materiálů v jednotkách PO.“[29]

Kurz je stanoven na 2 týdny. Ověření odborné způsobilosti se provádí před komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení a skládá se z testu, ústní zkoušky a zpracování písemné práce na zadané téma a její obhajoba. Dokladem o ukončení kurzu je vydání osvědčení o odborné způsobilosti.

Kurz strojníků (ST)

Odborný kurz prováděný k získání odborné způsobilosti pro výkon funkce strojník pro příslušníky HZS ČR. Absolvent získá znalosti a dovednosti stanovené normou znalostí pro funkci strojník, vydané Pokynem generálního ředitele HZS ČR a náměstkem ministra vnitra č. 43/2004, pro používání základních prostředků strojní služby a jejich taktické nasazení.

Další z řady důležitých funkcí u HZS ČR, které vyžadují velkou míru profesionality a zodpovědnosti. Strojník - řidič po vyhlášení poplachu se snaží dopravit svoji jednotku na místo mimořádné události co nejrychleji. To, ale nese určité riziko vzniku dopravní nehody během jeho rychlé jízdy. Zákon sice ukládá všem ostatním řidičům na pozemních komunikacích, aby umožnili projetí vozidel s právem přednosti v jízdě, ale opak je někdy pravdou. V případě dopravní nehody kdy hasičské vozidlo projelo křižovatku na červenou a střetne se s nějakým nezodpovědným řidičem, který neslyšel výstražné zvukové znamení, tak je vina na straně řidiče hasičského vozidla. Nejmarkantnější je to ve městech, kde funkce strojník - řidič je psychicky velmi náročná. Strojník musí znát dokonale svoje vozidlo, musí vědět, jak se chová při rychlé jízdě, jak v zatáčkách, kde je těžiště a podobně. V dnešní době se hodně modernizuje vozový park. Požární auta jsou na svoji váhu dostatečně rychlá a silná, ale také velmi drahá, už samotný fakt, že řídíte vozidlo, jehož cena se přibližuje k částce 10 milionů Kč je také velmi stresující. Dále si musíme uvědomit další důležitou věc, že strojník svojí jízdou může ohrozit až dalších 15 lidí. Pokud budeme počítat, že způsobí dopravní nehodu, tak tím ohrozil svoji osádku a osádku vozidla, do kterého havaroval. V neposlední řadě nedojede do místa zásahu, například k havarovanému vozidlu, kde nutně musí vystříhat osádku z vozu, která není schopna se z havarovaného auta dostat sama a ještě hrozí vznik

požáru od vytékajícího paliva. Proto musí jet tak, aby včas dojel na místo zásahu a neohrozil tím další účastníky silničního provozu.

Doba kurzu je stanovena na 3 týdny. Závěrečnou zkoušku vykonává příslušník před komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení. Zkouška se skládá z teoretické části, kdy je stanoven písemný test a praktické části z používání základních prostředků strojní služby a jejich taktického nasazení. Po ukončení kurzu je vydáno osvědčení odborné způsobilosti.[30]

Taktické řízení (TŘ)

Součástí je příprava zaměřená na řízení činnosti jednotky PO při plnění základních úkolů jednotek PO v operačním i organizačním řízení a koordinaci složek integrovaného záchranného systému (dále jen IZS) v místě zásahu. *„Absolvent kurzu získá potřebné znalosti a dovednosti stanovené normou znalostí pro funkci velitele družstva, popř. další funkce stanovené služebními předpisy HZS ČR upravujícími odbornou způsobilost, včetně organizace a provádění činností souvisejících s výkonem služby jednotky PO na stanici, výukou odborných předmětů v oblasti zdolávání mimořádných událostí a zpracováním dokumentů pro jednotky PO, na úseku IZS a výkonu služby.“*[31]

Kurz je stanoven na dobu 5 týdnů. Závěrečná zkouška se provádí před komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení. Skládá se ze zpracování a obhajoby závěrečné práce (např. rozbor zásahu, příprava taktického cvičení jednotek PO, příprava tématu odborné přípravy). Dále pak z ústní závěrečné zkoušky, kdy musí odpovědět na vybrané otázky dle normy znalostí pro velitele družstva z předem definovaných okruhů a z praktické zkoušky. Jedná se o případovou studii na řešení konkrétní mimořádné události z pozice velitele jednotky PO a velitele zásahu.

Takticko-strategické řízení (TSŘ)

Kurz je určen k získání odborné způsobilosti stanovené zvláštním předpisem pro příslušníky HZS ČR.[47]

Je určen k získání znalostí nezbytných pro řízení zásahu jednotek PO a složek integrovaného záchranného systému, zejména na úrovni operačního a strategického řízení, v rámci IZS. Dále pro získání znalostí potřebných pro řízení a koordinaci štábů v rámci HZS ČR a strategické rozhodování příslušníků HZS ČR v krizových štábech kraje a krizových štábech obcí s rozšířenou působností. Absolvent kurzu získá potřebné znalosti k výkonu funkce velitele zásahu, včetně řízení HZS kraje na úseku IZS a výkonu služby. Zná řízení územního odboru HZS kraje nebo řízení jednotky HZS kraje v době operačního i

organizačního řízení. Absolvent tohoto kurzu je seznámen s právními předpisy upravujícími a vztahujícími se především k činnosti velitele zásahu a k činnosti a fungování integrovaného záchranného systému včetně obsahu příslušné dokumentace. Zná hlavní úkoly a postupy činnosti jednotek PO a složek IZS při rozsáhlejších zásazích včetně úkolů a činností štábu velitele zásahu a krizových štábů.

Kurz je stanoven na dobu 2 týdnů. Závěrečná zkouška je před komisí, jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení. Skládá se z ústní části, kdy odpovídá na vybrané otázky z předem definovaných okruhů a z praktické zkoušky, z případové studie na řešení konkrétní mimořádné události z pozice velitele zásahu, operačního důstojníka, nebo řídicího důstojníka a člena štábu. Dokladem o ukončení je osvědčení o odborné způsobilosti.[32]

Technická služba (TS)

Kurz je určen k získání odborné způsobilosti stanovené zvláštním předpisem příslušníkům HZS ČR.[47]

Absolvent kurzu získá potřebné znalosti a dovednosti pro používání věcných prostředků technické služby (požární hadice, požární armatury, záchranné pneumatické a vyprošťovací prostředky bez motorového pohonu, prostředky pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou a pro činnost na vodní hladině), které se běžně používají v jednotkách PO. Je schopen provádět odbornou přípravu v oblasti technické služby a zpracování materiálů v jednotkách PO.

Kurz je stanoven na dobu 2 týdnů. Ověření odborné způsobilosti se provádí před komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení a skládá se z ústní zkoušky a obhajoby písemné práce. Po absolvování kurzu je vydáno osvědčení odborné způsobilosti.[33]

4.6.2 Specializační kurzy

Dekontaminace hasičů

„Cílem kurzu je zvládnutí taktiky a postupů provádění dekontaminace hasičů po zásahu na škodlivé látky.“[34]

Musí umět zvládnout veškerou očistu hasiče, jeho ochranných prostředků od všech druhů nebezpečných látek, se kterými se hasič může setkat při zásahu, aby nebyly kontaminované a byly bezpečně nachystané na další použití. Dále musí znát provádění dekontaminace nechráněných zasažených osob, včetně provádění dekontaminace nouzovými prostředky, nakládání s kontaminovanými odpady vznikajícími při provádění dekontaminace.

Kurz je v délce trvání jednoho týdne a je určen pro funkci velitele družstva, velitele čety, chemik nebo technik chemické služby. Na základě ukončení kurzu je vydáno potvrzení o úspěšném absolvování kurzu.

Instruktor obsluhy CCS-Cobra

CCS-Cobra (dále jen Cold Cut Systems) je vysokotlaké zařízení, které pracuje s tlakem 300 barů. Toto zařízení je namontované na automobilních cisternách. Princip spočívá v dodávání vody pod vysokým tlakem na místo požáru, což má za důsledek, že voda je roztržena na malé kapičky a vytváří mlhu, která má velkou ochlazovací schopnost. Výhoda je v tom, že je použito relativně malé množství vody než při klasickém hašení. Toto ocení zejména majitelé bytů, kdy hasící voda udělá minimální škody. Další výhodou je přidání abraziva do proudu vody a společně s vysokým tlakem je zařízení schopno vyřezat díru i do stěny panelového domu, aniž by došlo k oksyločení místa požáru dveřmi zasahujícími hasiči.

„Doporučuje se do kurzu zařazovat hasiče s nejméně roční praxí u jednotky PO a po předchozím výcviku oprávněným instruktorem nebo zácviku obsluhy dodavatelem zařízení.“[35]

Kurz je stanoven na 3 dny a je zakončen závěrečným testem. Po ukončení kurzu je vydáno potvrzení, které platí po dobu 3 let.

Vůdce malého plavidla

„malé plavidlo: se rozumí loď, jejíž délka nepřesahuje 20 m a která není určená nebo používaná k vlečení, tlačení nebo vedení v bočně svázané sestavě jiných než malých plavidel, k přepravě více než 12 osob a která není převozní lodí.“[10]

Absolvent kurzu bude oprávněn vést na všech vodních plochách ČR malá plavidla. Zkouška se skládá formou ověření teoretických znalostí a formou ověření praktických dovedností při vedení plavidla.[65]

Kromě úspěšného naučení se teorie je velmi důležitá praxe. V tomto kurzu se účastník naučí, jaké má plavidlo jízdní vlastnosti, jak se chovat při příjezdu k plovoucí osobě, uzlování, smyčkování a další důležité činnosti pro úspěšnou praxi. Absolvent kurzu je držitelem průkazu vůdce malého plavidla nejméně 48 měsíců. Kurz probíhá formou konzultací.

Hasič - lezec

Specializace hasič – lezec je vyšší kvalifikací pro práci ve výškách a nad volnými hloubkami v rámci všech druhů jednotek PO, než hasič. Předpokládají se větší nároky na odbornou přípravu a vybavení. Hasič - lezec musí znát techniky a zásady lezení v podmínkách skalních stěn, jeskyní, studní a jiných míst. Musí po absolvování kurzu zvládat středně těžké terény. Musí zvládnout výstup po laně, slanění, jištění a sebejištění. Důležité je pro něj ovládnutí poskytnutí první pomoci při lezecké činnosti a organizace transportu postiženého ve výškách a nad volnými hloubkami. Pro výkon této činnosti musí hasič - lezec mít speciální výstroj. Její součástí je přiléhavý pracovní oděv bez volných částí, lezecká obuv, rukavice pětiprsté a obuv s neklouzavou podrážkou. Samozřejmostí jsou také věcné prostředky pro práci ve výškách. To vše se hasič naučí používat během kurzu. Hasič - lezec pak může být i dále školen a to na jiné speciální činnosti či práce jako např. záchranné práce s vrtulníkem, na záchranné činnosti v horách, ve sněhu a ledu, zásady činnosti při překonávání vodních toků a jiné.[39]

Potápěč

Hasič potápěč má na absolvování tohoto kurzu základní vědomosti o teorii potápění.

„Je schopen se bezpečně potápet s přístrojem na stlačený vzduch v doprovodu potápěče II. stupně do malých hloubek (max. do 10 m) a v doprovodu potápěče III. stupně i do středních hloubek (max. do 30 m). „[40]

Absolvent je během kurzu prakticky seznámen se záchranou druhého potápěče pod hladinou i na hladině. Během kurzu musel prakticky absolvovat alespoň pět sestupů za přítomnosti instruktora. Rozsah kurzu je jeden týden.

Vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel

Obsahem kurzu je výhradně odborná stránka vyprošťování osob z havarovaných vozidel. Prvotním cílem kurzu je prohloubení a rozšíření znalostí, taktiky a techniky vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel a konstrukcí automobilů s moderními prvky pasivní bezpečnosti. Cílem je seznámení se současnými moderními postupy při vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel a s technikami práce s hydraulickým vyprošťovacím zařízením při dodržení zásad bezpečnosti práce.

Absolvent kurzu má přehled v problematice postupů při vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel. Ví, za jakých podmínek provézt, posoudit a vyprostit zraněné osoby z havarovaného vozidla. Hasič je podrobně seznámen s obsluhou hydraulických

a pneumatických nástrojů. Umí zabezpečit havarovaný dopravní prostředek a místo havárie. Je seznámen s konstrukcí osobních i užitkových automobilů, vozidel městské hromadné dopravy a kolejových vozidel. Je poučen o systémech pasivní bezpečnosti a alternativních palivech.

Letecký záchranář

Uchazeč o kurz Leteckého záchranáře nesmí být mladší 21 let. Horní věková hranice je stanovena s normami pro HZS ČR.

„Držitel průkazu LZ s platnou odbornou způsobilostí je oprávněn vykonávat záchranné práce na typech vrtulníků provozovaných LS PČR a uvedených v průkaze leteckého záchranáře. Záchranné práce na typech vrtulníků provozovaných jiným provozovatelem je držitel průkazu oprávněn provádět pouze po předchozím zaškolení a poučení provozovatelem daného typu..„[39]

Letecký záchranář musí po absolvování kurzu znát právní předpisy a normy pro tuto oblast činnosti. Musí vědět, jaká jsou pozemní zajištění pro vrtulníky. Do zajištění patří například signály pro navedení vrtulníku nebo výběh přistávací plochy a její zajištění. Takový hasič by se měl orientovat v typech letadel. Jejich technicko-taktická data, doplňkové vybavení nouzové postupy. Nejdůležitější je pro něj samozřejmě znát záchranné techniky. Představíme si pod tím, jak provádět záchranné práce, jaké záchranné prostředky může využít. Velmi důležitá je při tomto kurzu I praxe, kde si pod dohledem lektora vyzkouší, jak reagovat a jednat v praxi. Zajímavé na tomto kurzu je, že uchazeč musí splňovat již podmínku minimálně 2-leté praxe jako hasič lezec.

Kurz jeřábníků a vazačů

Speciální kurz pro příslušníky HZS ČR, kteří budou při výkonu služby obsluhovat automobilový jeřáb a jeho vyprošťovací zařízení. Absolvent získá potřebné znalosti a dovednosti k ovládnutí jeřábu, při zásazích jednotek PO. Délka kurzu je stanovena na 6 týdnů a z toho je 5 týdnů praktického zácviku pod vedením zkušeného jeřábníka u jednotky HZS a 1 týden na vzdělávacím středisku. Dokladem o úspěšném absolvování kurzu je potvrzení o absolvování kurzu a průkaz jeřábníka a vazače s platností na jeden rok, který musí pravidelně prodlužovat.[36]

Manipulace se zvířaty při mimořádných událostech

Absolvent se dovede orientovat v právních předpisech upravujících ochranu zvířat ve vztahu k zásahové činnosti jednotek PO. Zná základní metody a způsoby záchrany různých

druhů zvířat a manipulace se zvířaty při mimořádné události. Ve své jednotce a je schopen řídit zásah nebo poradit veliteli zásahu v uvedené oblasti. Má základní znalosti bezpečnosti práce při zacházení se zvířaty.

Doba kurzu je stanovena na 1 týden. Závěrečná zkouška se provádí před komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení, je formou testu, který má 24 otázek.[37]

Neodkladná zdravotní pomoc (NZZP)

Hlavním cílem vzdělávacího programu NZZP je prohloubit teoretické znalosti a praktické dovednosti v poskytování první pomoci při mimořádných situacích, s využitím technických prostředků dostupných u jednotek PO. Samostatně je kladen důraz na praktický nácvik.

Doba kurzu je stanovena na 2 týdny. Po celou dobu je absolvent průběžně přezkušován a hodnocen při modelových situacích. Ukončení kurzu se provádí formou závěrečného testu a praktické zkoušky. Po zdárně vykonané zkoušce absolvent získá potvrzení o absolvování vzdělávacího programu.[38]

Obsluha automobilových vysokozdvížných plošin a automobilových žebříků

Hasiči se na kurzu seznámí s obsluhou automobilových vysokozdvížných plošin a automobilových žebříků, s jejich konstrukcí a údržbou. Absolvent musí mít řidičský průkaz skupiny C nebo C + E a musí absolvovat psychodiagnostické vyšetření.

Doba kurzu je stanovena na 3 pracovní dny. Po úspěšném absolvování kurzu obdrží účastníci průkaz obsluhovatele pracovní plošiny.

Obsluha přenosných motorových pil v jednotce PO

Tento kurz je určen pro příslušníky HZS ČR, kteří budou při výkonu služby obsluhovat přenosné motorové řetězové a rozbrušovací pily. Absolvent kurzu získá potřebné a důležité vědomosti a zkušenosti, které využije na místě zásahu, při odstraňování stromů spadlých do komunikací, nebo zavěšených do drátů elektrického vedení, například po větrné vichřici. Také musí vědět jak správně řezat krovy domů s ohledem na probíhající požár. Po absolvování kurzu musí hasič znát bezpečnost a ochranu zdraví při práci, technologické postupy při kácení dřeva, stavební konstrukce budov, dále musí znát jednotlivé části motorových pil, jejich seřizování, umět provést běžný servis.

Kurz je stanoven v rozsahu 66 hodin a je zakončen závěrečnou zkouškou před komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení. Zkouška se skládá z testu a praktické části řezání dřeva na trenažéru, nebo kácení stromů v lese. Dokladem o ukončení kurzu je vydané

potvrzení a kvalifikační průkaz k obsluze přenosných motorových pil s platností na 2 roky, které se musí pravidelně obnovovat.[50]

4.6.3 Pravidelná roční odborná příprava

Hasiči musí mimo jiné ještě absolvovat na svých útvarech pravidelnou roční odbornou přípravu, kterou vyhláší generální ředitel HZS ČR ve Sbírce interních aktů řízení, SIAŘ č. 57/2013.[48]

Pravidelná roční odborná příprava se skládá z teoretické části, z praktického výcviku, nebo také z prověřovacího a taktického cvičení. Je rozpracovaná na jednotlivé měsíce a zpracovává ho příslušný služební funkcionář. Provedení pravidelné odborné přípravy ve směně musí být písemně zaznamenáno i se jmény a podpisy lektora, i posluchačů. Pro ověření znalostí se provádí nejméně jedenkrát do roka přezkoušení. Všeobecné požadavky na odbornou přípravu:

- znalost předpisů o požární ochraně, o integrovaném záchranném systému
- používání požární techniky a věcných prostředků požární ochrany
- požárně technické charakteristiky látek
- bezpečnosti práce a zásad první pomoci

Dále má odborná příprava každý rok jiné zaměření. Pro rok 2015 se skládá z těchto témat:

- práce ve výšce a nad volnou hloubkou
- vyprošťování zraněných osob z automobilů
- pravidelné školení řidičů
- práce na vodě a zamrzlých hladinách
- poskytování první pomoci na místě zásahu

„Za účelem udržení a prohloubení odborných znalostí se organizují specializační kurzy, přednášky, semináře, instrukčně metodická zaměstnání a jiné formy teoretického praktického výcviku hasičů.“ [60]

4.7 Fyzické testy

Velmi důležitou zkouškou pro hasiče jsou fyzické testy. Jejich důležitost se odráží při zásazích a podaném výkonu hasiče. Hasič si musí udržovat dobrou fyzickou, aby tyto testy, které se pravidelně opakují, zvládal. Tato zkouška se provádí každoročně. Jestliže ji úspěšně

zvládne, dostává osvědčení o tělesné zdatnosti. Na základě pokynu GŘ HZS ČR, SIAŘ č.70/2008, jsou stanoveny požadavky na tělesnou zdatnost pro všechny příslušníky HZS ČR. Pro účely zkoušky z tělesné zdatnosti jsou příslušníci rozděleni do šesti věkových kategorií pro muže i ženy. Každá věková kategorie má stanovený minimální počet bodů, který musí příslušník získat, aby mohl setrvat na svém pracovním místě. Zkouška se skládá ze dvou silových cviků a jednoho vytrvalostního cviku. U silového cviku č. 1. si může vybrat mezi kliky, nebo shyby a u silového cviku č. 2. si může vybrat mezi leh-sed a nebo přednožování v lehu. U vytrvalostního cviku si oproti vstupní zkoušce, kdy musí hasič konat obojí, může vybrat mezi během na 2000m a nebo plaváním na 200m. Každý cvik je počítán nebo změřen a je převeden na body. Body za jednotlivé disciplíny jsou sečteny. Pokud hasič nedosáhne potřebný počet bodů ve své kategorii, má možnost provádět opravné zkoušky v náhradním termínu. Jestliže se mu nepodaří dosáhnout minimální počet i u opravné zkoušky, tak i toto je důvod k rozvázání ze služebního poměru. Příslušník s trvalým zdravotním omezením stanoveným lékařskou posudkovou komisí může požádat o výjimku a neabsolvovat zkoušku. Toto ustanovení neabsolvovat zkoušku se však nevztahuje na hasiče, kteří jsou zařazeni na výjezdu a jezdí k mimořádným událostem.[49]

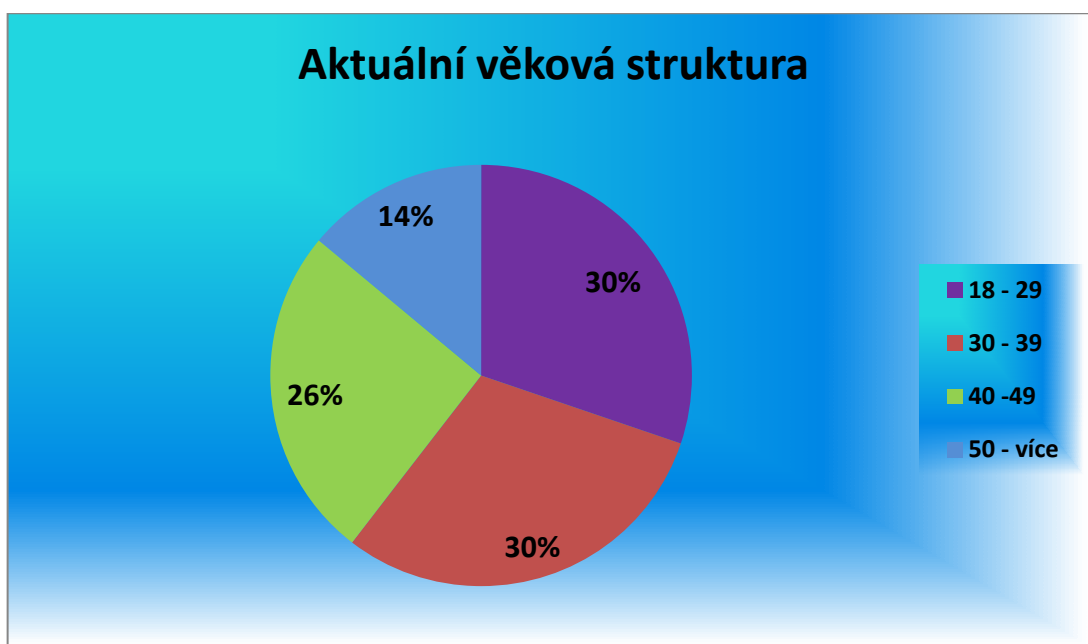
Zde je stanoven jasný cíl, hasič, který jede k mimořádné události, musí být připraven i po fyzické stránce. Na základě zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru, může hasič svoji profesi vykonávat, až do dovršení 65 let věku. Čistě hypoteticky, kdyby takový hasič zůstal na výjezdu, tak by musel také každý rok absolvovat zkoušku z tělesné zdatnosti. Dle zkušeností je maximální hranice věku hasiče na výjezdu do 55 let, ale i v tomto věku si musí udržovat svoji fyzickou zdatnost. Oproti jiným profesím, kde není potřeba absolvovat zkoušku z tělesné zdatnosti, jsou hasiči v nevýhodě a nehrozí jim, pokud by zkoušku neudělali propuštění z pracovního poměru, což není v dnešní době jednoduché zvládnout.

5 ANALÝZA SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ HZS ČR

Cílem mé bakalářské práce bylo popsat komplexně proces vzdělávání příslušníků HZS ČR a to jak teoreticky, tak i následně tento systém prakticky vyhodnocovat. Analýzu jsem prováděla na krajském ředitelství HZS Královéhradeckého kraje, kde sídlí i stanice HZS pro územní odbor Hradec Králové, a to formou dotazníkového šetření. Dotazník byl určen pro příslušníky Hasičského záchranného sboru ČR. Pro daný účel se mi jevil dotazník jako nejlepší řešení. Všichni respondenti měli stejné zadání otázek a to mi umožnilo oslovit větší množství příslušníků za kratší časový úsek, což by bylo například formou osobního rozhovoru s každým příslušníkem téměř neproveditelné. Dotazník byl složen z 10 otázek, které se členily na dva okruhy. V první úvodní části dotazníku jsem se zaměřila na složení této stanice dle příslušníků a ve druhé části na vzdělávání, se kterým se hasiči potýkají po celý profesní život. Dotazovala jsem se na již dosažené vzdělání nebo například na profesní způsobilost, která je velmi důležitá pro výkon tohoto povolání. Otázky v dotazníku jsem měla s nabídkou odpovědí (a,b,c,d). Zde mě zajímal jednoznačný osobní názor hasiče na danou problematiku. Na stanici v Hradci Králové U Přívozu slouží tři jednotky a to A, B a C. Každá jednotka se skládá z 18 členů příslušníků HZS ČR. V době provádění průzkumu bylo přítomno 43 příslušníků a ti mi následně na můj dotazník odpověděli.

5.1 Dotazníkové šetření

V první otázce se věnuji aktuálnímu věku příslušníků HZS ČR ve stanici v Hradci Králové. Ze 43 oslovených respondentů vyplývá, jak můžeme vidět na obrázku č. 2, že 30 % označilo aktuální věk v rozmezí 18 - 29 let, což konkrétně představuje 13 příslušníků HZS ČR, jak můžeme vidět v tabulce č. 1 v příloze B. Stejně tak je tomu ve věkovém rozmezí 30 - 39 let. Další máme příslušníky ve věkovém rozmezí 40 - 49 let, kde zaznamenáváme mírný pokles a to na 26 %. Poslední sledovanou skupinou je věkové rozmezí 50 a více let, kde už máme pouze 14 % celkového počtu příslušníků. Těchto 14 % jak můžeme vidět v tabulce č. 1, představuje 6 příslušníků HZS ČR.

Obrázek 2: Aktuální věková struktura

Zdroj: vlastní zpracování

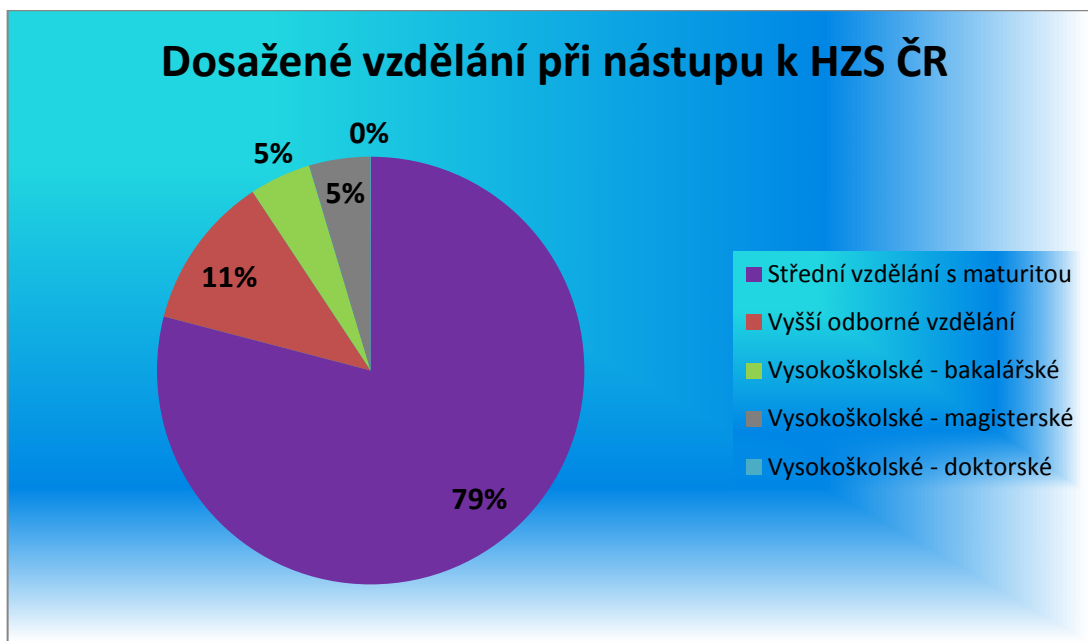
V otázce č. 2 bylo mým cílem zjistit, v jakém rozmezí let se stali tito oslovení respondenti příslušníky HZS ČR. Jak můžeme názorně vidět na obrázku č. 3, většinová část koláčového grafu přísluší k věkové skupině 19 - 29 let. O jaký konkrétní počet příslušníků se jedná, můžeme vidět v tabulce č. 2 v příloze B. Pro tuto věkovou skupinu se jedná o 35 příslušníků HZS ČR. U ostatních věkových skupin, jak můžeme vidět v tomto grafu, je zaznamenán razantní pokles v počtu příslušníků. Což můžeme vidět již na dalším věkovém rozmezí 30 - 39 let, kde máme 14 % příslušníků, což je konkrétně 6 lidí. Zbylé skupiny jsou po 2 %, konkrétně je to jeden příslušník v rozmezí 40 - 49 let a 50 a více. Při komplexním pohledu na vyhodnocení této otázky můžeme vidět, že většina lidí se hlásí k HZS ČR v mladém věku. To může být ovlivněno více faktory. Nejdůležitější je dle mého názoru fyzická zdatnost mladých lidí a vidina prospěšnosti pro naši společnost.

Obrázek 3: Věková struktura při nástupu

Zdroj: vlastní zpracování

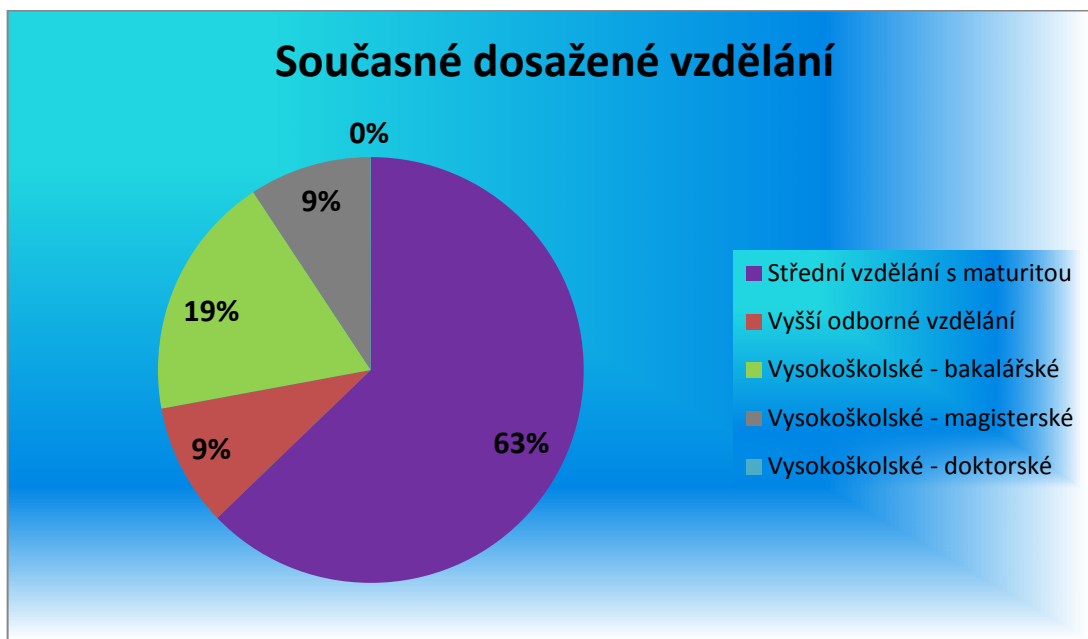
Ve třetí otázce a následujících otázkách už se věnuji vzdělávání. V teoretické části této práce jsem psala o tom, že jednou z podmínek k přijetí k HZS ČR je alespoň dosažené středoškolské vzdělání ukončení maturitní zkouškou. Proto jsem respondenty oslovila s otázkou jejich dosaženého vzdělání v době nástupu k HZS ČR. Jak můžeme vidět z obrázku č. 4, většinová část koláčového grafu je obsažena středním vzděláním s maturitou. Jedná se o 79 % všech oslovených příslušníků. V tabulce č. 3, v příloze B vidíme, že se jedná o 34 oslovený respondentů. V dalších skupinách dosaženého vzdělání, jak můžeme vidět na tomto grafu, již zaznamenáváme razantní pokles vyšší vzdělání. 11 % oslovených respondentů uvedlo, že dosáhli vyššího odborného vzdělání, což už konkrétně představuje jen 5 příslušníků HZS ČR. 5 % oslovených respondentů uvedlo, že dosáhli vysokoškolského vzdělání a to jak bakalářské, tak i magisterské. Žádný z oslovených respondentů nedosáhl v době nástupu k HZS ČR vysokoškolského - doktorského vzdělání.

Obrázek 4: Dosažené vzdělání při nástupu k HZS ČR

Zdroj: vlastní zpracování

Otázkou současného dosaženého vzdělání v otázce č. 4 jsem chtěla navázat na předcházející otázku č. 3 a zjistit, jak se změnila situace ohledně vzdělání dotazovaných respondentů za období jejich působnosti u HZS ČR. Zde můžeme porovnat oba koláčové grafy a to jak na obrázku č. 5, tak i na obrázku č. 4. Na první pohled můžeme vidět, že nám poklesl počet příslušníků se středním vzděláním s maturitou, takže došlo k dalšímu vzdělávání v průběhu jejich působnosti u HZS ČR. Konkrétně vidíme, že ze 79 % (34 respondentů) nám toto dosažené vzdělání kleslo na 63 % (27 respondentů). U vyššího odborného vzdělání došlo také k poklesu v počtu příslušníků a to z 11 % (5 respondentů) na 9 % (4 respondenti). Naopak, jak můžeme zaznamenat na obrázku č. 5, došlo k výraznému zvýšení počtu příslušníků s dosaženým vysokoškolským - bakalářským vzděláním. Při nástupu k HZS ČR, jak můžeme vidět na obrázku č. 4, mělo vysokoškolské - bakalářské vzdělání pouze 5 % (2 lidé) oslovených respondentů. V současnosti má toto dosažené vzdělání 19 % (8 lidí) oslovených respondentů. Podobnou situaci můžeme vidět u vysokoškolského - magisterského vzdělání. Zde můžeme při porovnání obou grafů vidět, že došlo také k nárůstu vzdělání a to z 5 % (2 lidé) na 9 % (4 lidé). U poslední sledované skupiny, konkrétně u vysokoškolského - doktorského studiu nezaznamenáváme žádnou změnu za celé období působnosti příslušníků u HZS ČR. Což znamená, že žádný z oslovených respondentů nemá toto dosažené vzdělání. Při celkovém zhodnocení této otázky můžeme vidět, že se při výkonu tohoto povolání příslušníci HZS ČR nadále vzdělávají a tím dochází k jejich seberealizaci.

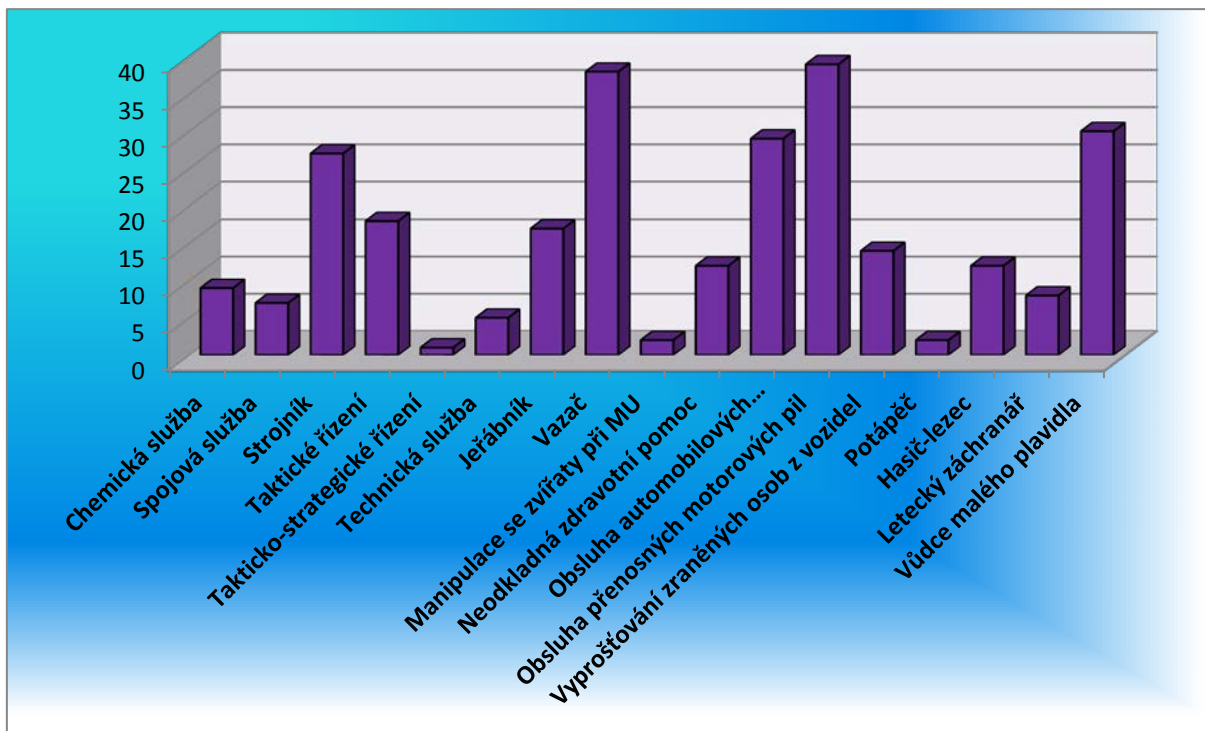

Obrázek 5: Současné dosažené vzdělání

Zdroj: vlastní zpracování

V otázce č. 5 jsem respondenty oslovila s jednou z nejdůležitějších podmínek potřebných pro výkon jejich povolání. Jedná se o dosaženou odbornou způsobilost. O této způsobilosti a o jednotlivých kurzech, o jejich obsahu a časové náročnosti, jsem psala v teoretické části bakalářské práce. V tabulce č. 5, v příloze B vidíme jen ty absolvované kurzy, se kterými se můžeme setkat u příslušníků HZS ČR v Hradci Králové. Každá stanice má příslušníky, kteří mají individuálně jinou odbornou způsobilost, a není reálné v možnostech stanice, aby na každé stanici byla zastoupena alespoň jednou osobou každá z možné odborné způsobilosti. Nicméně každý z oslovených příslušníků má více odborných způsobilostí pro výkon této profese. Tím se stávají více nepostradatelnou součástí pro celou jednotku a také stanici. V teoretické části jsem také psala o tom, že profese příslušníka HZS ČR je velice specifická a mnozí lidé ji vnímají jako poslání. Proto si příslušníci HZS ČR mohou na této profesi z pohledu odborné způsobilosti najít to, k čemu mají blízký vztah a rozvíjet zde své schopnosti a dovednosti. Jak můžeme vidět na obrázku č. 6, je na stanici v Hradci Králové široké zastoupení v odborné způsobilosti příslušníků HZS ČR. Jednotlivé kurzy jsem již popsala v teorii, a proto se nyní zaměříme na jejich množstevní zastoupení a tedy i důležitost pro stanici. Z grafu je patrné, že největší zastoupení má kurz obsluhy přenosných motorových pil (39 lidí) a kurz vazače (38 lidí). Následuje kurz vůdce malého plavidla (30 lidí), kurz obsluhy automobilových vysokozdvížných plošin a automobilových žebříků (29 lidí) a jak

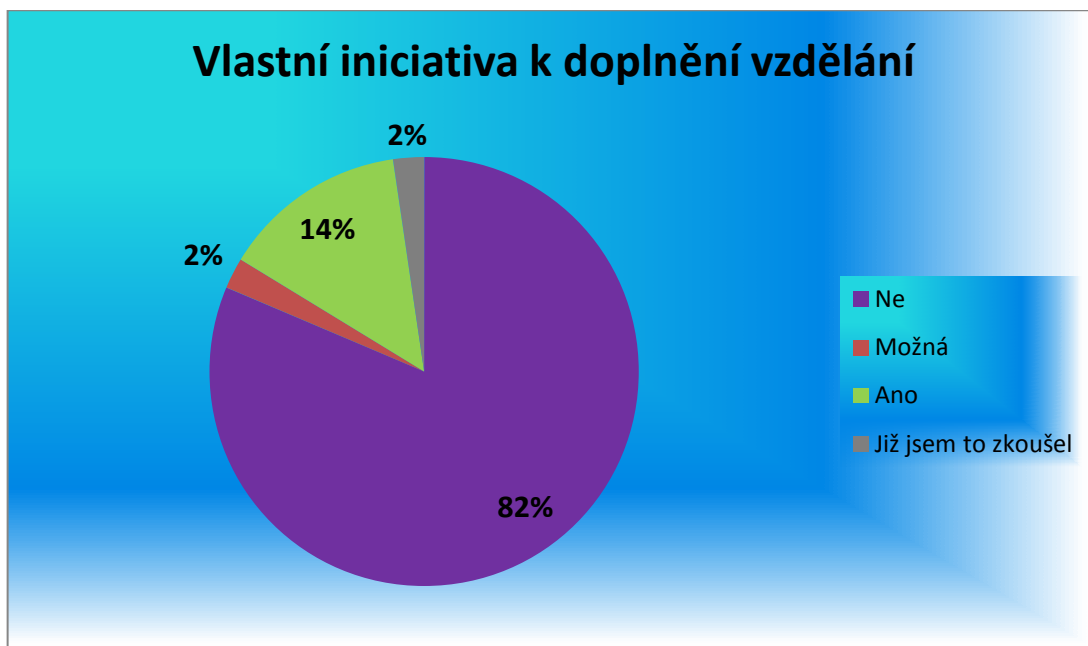
můžeme vidět, následují poté i další kurzy, jejichž množství už nadále klesá. Nejmenší zastoupení máme v kurzu takticko-strategického řízení (1 člověk), kurzu manipulace se zvířaty při MU (2 lidé) a nakonec v kurzu potápěče.

Obrázek 6: Dosažená odborná způsobilost

Zdroj: vlastní zpracování

V otázce č. 6 se ještě jednou vracím ke vzdělání. Dotazovaných respondentů jsem se ptala na jejich náhled do budoucna. Jestli ještě zvažují z vlastní iniciativy o nějakém dalším vzdělání. Uváděli jsme si zde v otázce č. 3 dosažené vzdělání při nástupu k HZS ČR a v následující otázce č. 4 jsme porovnávali současné dosažené vzdělání s obdobím, kdy dotazovaní respondenti nastoupili k HZS ČR. Nyní, jak můžeme vidět na obrázku č. 7, jsem analyzovala výhled do budoucna v dalším vzdělávání u příslušníků HZS ČR. Jak je z grafu patrné, většinová část 82 % (35 respondentů) již neuvažuje z vlastní iniciativy o další vzdělávání se. Potom je zde v razantně nižším zastoupení 14 % (6 respondentů) projevem kladný postoj k dalšímu vzdělávání. Nakonec zde máme dva respondenty, kdy jeden uvažuje o dalším vzdělání, jako možnost do budoucna a poslední respondent již se neúspěšně pokoušel o další vzdělání.

Obrázek 7: Vlastní iniciativa k doplnění vzdělání

Zdroj: vlastní zpracování

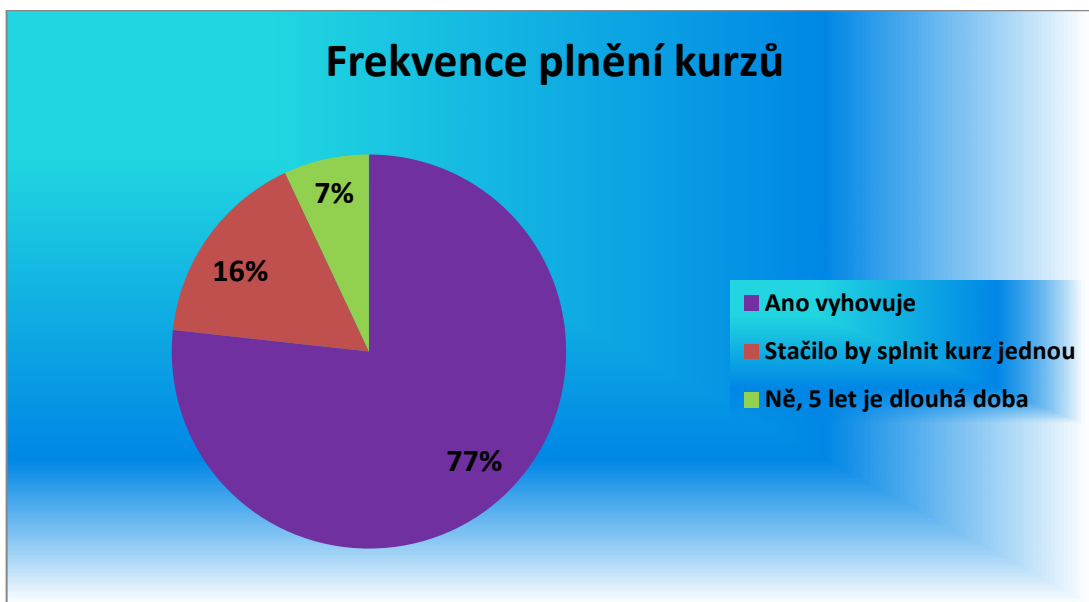
Ve čtvrté kapitole se podrobně věnuji vstupnímu školení k HZS ČR. Považuji toto školení za důležitou součást této profese, proto jsem se respondenty oslovila s otázkou č. 7, jestli toho školení považují za adekvátní. Pro 37 % (16 lidí) oslovených respondentů je vstupní školení přiměřené a nic by na něm neměnili. Avšak následujících 51 % (22 lidí) už mají ke vstupnímu školení určité náměty ke zlepšení. Mezi náměty ke zlepšení zaznělo například to, že je školení monotónní v tom, že se učíte v lavici velké množství zákonů, které byste měl při výkonu této profese znát, a klade se menší důraz na praxi, která je pro příslušníka HZS ČR velmi důležitá. Mnozí hasiči si nepřipadají po úvodním školení dostatečně připraveni na zásah. Na obrázku č. 8 vidíme, že je zde 7% skupina respondentů, která uvedla, že vstupní školení je převážně neadekvátní. Tato skupina v počtu tří lidí kladla ještě větší důraz na negativa, která jsem zde výše u předchozí skupiny vypsala. Poslední skupinou jsou respondenti, pro které je vstupní školení neadekvátní a jeho obsah nevyhovující. Tento počet je však nejnižší a to v počtu 5 % (2 lidé).

Obrázek 8: Adekvátnost vstupního školení

Zdroj: vlastní zpracování

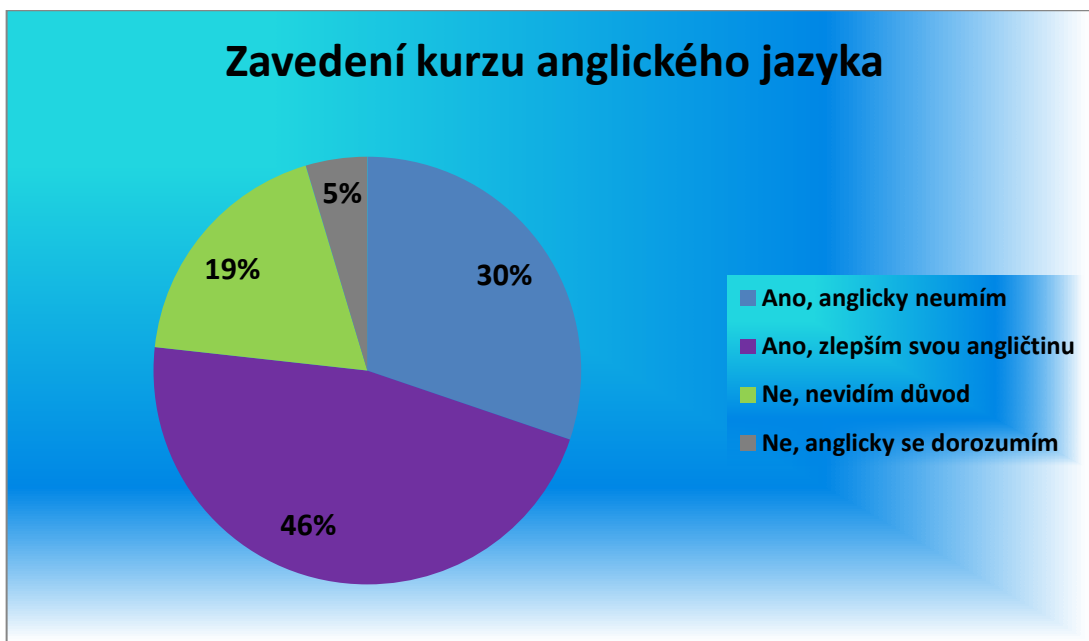
V teorii jsem psala o tom, že plnění kurzů se s časovou frekvencí pěti let musí opakovat. Školení je pro profesi hasiče velmi důležité, a proto jsem se respondentů ptala v otázce č. 8, jestli je pro ně tato frekvence dostačující, nebo by uvítali splnit kurz jen jednou bez opakování anebo by uvítali častější opakování. Jak je patrné z grafu na obrázku č. 9, tak pro 77 % (33 lidí) oslovených respondentů je současná frekvence plnění kurzů na období 5 let plně dostačující. U žádného z kurzů nepocítují potřebu jejich častějšího opakování. 16 % (7 lidí) oslovených respondentů uvedlo, že by bylo pro ně dostačující splnit kurz jen jednou a bez opakování. Nakonec 7 % (3 lidí) příslušníků uvedlo, že je podle nich 5 let dlouhá doba a uvítali by častější opakování kurzů.

Obrázek 9: Frekvence plnění kurzů

Zdroj: vlastní zpracování

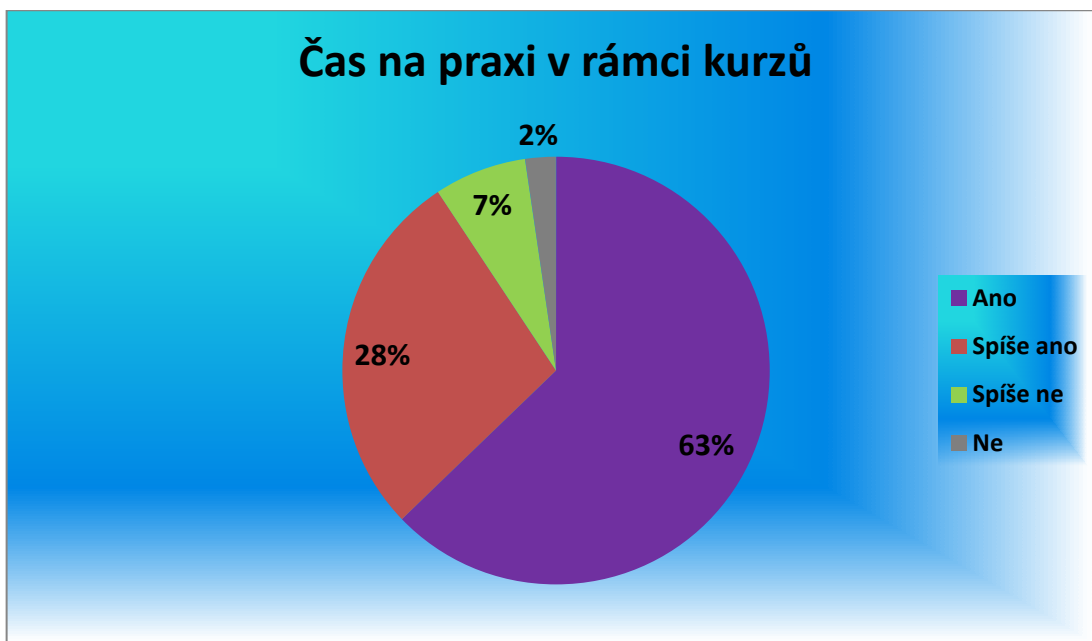
V teorii jsem několikrát zmiňovala důležitost školení pro výkon profese hasiče. V dnešní době je pro mnoho profesí důležitá jazyková znalost. Proto jsem další otázku č. 9 směřovala k nejfrekventovanějšímu cizímu jazyku v profesní oblasti. Hasiči doposud nemají mezi kurzy žádný kurz směřovaný na výuku cizího jazyka, přitom se při zásazích setkávají s jazykovou bariérou. Konkrétně jsem se dotazovala, jestli by bylo pro ně zajímavé pro lepší komunikaci zavést kurz anglického jazyka. Z nabídky odpovědí, které můžeme vidět i s počtem respondentů v tabulce č. 9, v příloze B můžeme vyčíst dvě důležité informace. První je rozdělení příslušníků HZS ČR na část, která umí anglicky a na část, která neumí anglicky. Jak vidíme z obrázku č. 10, anglicky se dorozumí pouze 5 % (2 lidé) příslušníků HZS ČR. Naopak 30 % (13 lidí) oslovených respondentů uvedlo, že neumí anglicky a tento kurz by pro ně byl zajímavý. Druhé rozdělení příslušníků HZS ČR je na část, která stojí o zlepšení své úrovně v anglickém jazyce a kurz by uvítala a to v početném množství 46 % (20 lidí) oslovených respondentů. Naopak posledních 19 % (8 lidí) příslušníků uvedlo, že o takový kurz nemají zájem, protože nevidí důvod, proč ho zavádět. Při komplexním pohledu na vyhodnocení této otázky můžeme vidět, že hasiči z větší části mají zájem o prohlubování znalostí v oblasti odbourávání jazykové bariéry.

Obrázek 10: Zavedení kurzu anglického jazyka

Zdroj: vlastní zpracování

V poslední otázce č. 10 jsem se opět zaměřila na školení a to konkrétně jejich složení. Touto otázkou navazuji na otázku č. 7, kde jsem se dotazovaných respondentů ptala na adekvátnost vstupního školení. Tato otázka se sice netýká jen vstupního školení, ale i třeba kurzů odborné způsobilosti. Nicméně dotazovala jsem se zde na obsah kurzu. Jestli je čas připadající na praxi v jednotlivých kurzech a školeních přiměřený nebo nedostačující. Uvedla jsem v otázce i názorný příklad kurzu Chemické služby pro představu respondentů. Na obrázku č. 11 máme graf, kde můžeme na první pohled vidět, že 63 % (27 lidí) dotázaných respondentů by uvítalo větší podíl času připadající na praxi. Současné složení kurzů z pohledu praxe je pro ně nevyhovující. 28 % (12 lidí) uvedlo, že by spíše uvítali více času a to individuálně podle druhu kurzu. Pro 7 % (3 lidi) dotazovaných je časový podíl připadající na praxi spíše vyhovující a pro poslední skupinu 2% (1 člověk) je současný stav z pohledu složení kurzů dle praktické výuky plně dostačující.

Obrázek 11: Čas na praxi v rámci kurzů

Zdroj: vlastní zpracování

5.2 Vyhodnocení výzkumných otázek

Před vyhodnocováním dotazníkového šetření jsem si položila ke třem otázkám položených v dotazníku výzkumné otázky, které jsem chtěla na základě vyhodnocení buď potvrdit, nebo vyvrátit.

Moji první výzkumnou otázku jsem směřovala k otázce č. 2. Položila jsem si otázku, jaké je věkové složení lidí v době nástupu k HZS ČR. Moje hypotéza byla, že většina lidí se hlásí k HZS ČR v mladém věku. Vycházela jsem z toho, že je tato profese spíše zálibou pro člověka směřujícího k této profesi a takový člověk zájem projevujeme již v mladém věku. Druhou důležitou vazbou je i vysoká fyzická zdatnost, která je na vrcholu u muže také v mladém věku. Podmínky, které jsem si stanovila pro potvrzení mé hypotézy byly, že se hlásí ve věkové skupině, kterou jsem nastavila pro dotazník (18 - 29 let), alespoň 75 % dotazovaných respondentů. 75 % respondentů by znamenalo 32 příslušníků. Jak vidíme z výsledků této otázky, má hypotéza byla přijata. K HZS ČR se přihlásilo v této věkové skupině 82 % (35 lidí) dotazovaných, což přesáhlo mou podmínku o 7 % (3 lidé). Můžeme tedy říct, že nejvíce lidí nastupuje k HZS ČR právě v mladém věku.

Moji druhou výzkumnou otázku jsem směřovala k otázce č. 3. Položila jsem si otázku, s jakým nejčastěji dosaženým vzděláním nastupují příslušníci k HZS ČR. Moje hypotéza byla, že nejvíce příslušníků má při nástupu střední vzdělání s maturitou. Vycházela jsem

z toho, že je toto vzdělání v podmínkách pro úspěšné přijetí nejmenší možné a pro výkon této profese není tak důležité mít vyšší vzdělání, když opomeneme možnost dalšího růstu. Podmínky, které jsem si stanovila pro potvrzení mé hypotézy byly, že počet lidí, kteří přicházejí k HZS ČR a stanou se příslušníky, mají dosažené vzdělání alespoň ze 70 % střední s maturitou. 70 % respondentů by znamenalo 30 příslušníků. Jak vidíme z výsledků této otázky, má hypotéza byla přijata. V době nástupu k HZS ČR ze 43 dotazovaných příslušníků mělo středoškolské vzdělání s maturitou 79 % (34 lidí). Tím byla moje hypotéza přijata, protože byla moje podmínka pro splnění mé výzkumné otázky překročena o 9 % (4 lidé). Můžeme tedy říci, že nejpočetnější dosažené vzdělání v době nástupu k HZS ČR je střední vzdělání s maturitou.

Moji třetí a zároveň poslední výzkumnou otázku jsem směřovala k otázce č. 9. Položila jsem si otázku, zda by měli hasiči zájem o zlepšování své jazykové úrovně. Moje hypotéza byla, že hasiči by o takový kurz zájem neměli, protože by třeba nenalezli důvod jejího uplatnění a pokud by zájem byl, tak v malém množství. Abych věděla, jak jsou vůbec na tom hasiči s jazykovou úrovní, brala jsem pro tuto hypotézu jak hasiče, kteří umí anglicky a stáli by o zlepšování její úrovně a zároveň i ty hasiče, kteří anglicky vůbec neumí a chtějí odbourat tuto bariéru. Cílem bylo, jestli by komplexně uvítali zavedení nějakého jazykového kurzu. Podmínky pro splnění této hypotézy jsem si zadala, že pokud bude komplexně o zlepšení jazykové úrovně stát maximálně 20 příslušníků, bude tato hypotéza splněna. K mému překvapení došlo v okamžiku, kdy jsem došla k výsledkům šetření. Má hypotéza se přes všechna očekávání nepotvrdila. Příslušníků, kteří by měli zájem jak o zlepšení své jazykové úrovně s tím, že nějaké základy angličtiny mají a zároveň příslušníků, kteří neumí anglicky se sešlo v počtu 33 lidí ze 43 dotazovaných. Závěrem k této hypotéze můžeme říci, že 76 % dotazovaných by mělo zájem o zavedení kurzu anglického jazyka.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se věnovala popisu současného vzdělávacího systému příslušníků HZS ČR, od přijetí po různé způsoby vzdělávání po celé období výkonu této profese jako jsou jejich další možnosti odborného růstu. V neposlední části bylo cílem získat od jednotlivých příslušníků pomocí dotazníkového šetření nové poznatky a odpovědi týkající se problematiky vzdělávání a odborné způsobilosti. K napsání této bakalářské práce jsem využila zákony, kterými se příslušníci HZS ČR řídí, odbornou literaturu, internetové zdroje a také odpovědi na mé otázky týkající se dané problematiky přímo od příslušníků ze stanice v Hradci Králové.

Jak již bylo poznamenáno v úvodu, tuto práci jsem rozdělila do pěti kapitol, kde v každé kapitole se podrobně věnuji danému tématu. V první kapitole jsem se věnovala požární ochraně. Nejprve jsem obecně představila požární ochranu a s ní související nejdůležitější právní předpis a to zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Dále jsem popsala historii požární ochrany, která sahá až do středověku. Historií jsem se postupně dostávala až do současnosti s tím, že jsem zachytila spoustu okamžiků a událostí, které měly pro požární ochranu obrovský význam. Od historie jsem přešla k legislativě, kterou se požární ochrana řídí. Legislativa pro požární ochranu je velice rozsáhlá, protože zasahuje široké spektrum lidské činnosti. Ústředním zákonem týkajícím se požární prevence je zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Do legislativy samozřejmě patří i další významné zákony, o kterých se v této práci zmiňuji. V neposlední řadě zde mám kapitolu o ochraně obyvatelstva. Tato problematika je definována v zákoně č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Druhou kapitolu jsem věnovala Hasičskému záchrannému sboru České republiky. Hasičský záchranný sbor České republiky je zřízen na základě zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Je jednou ze základních složek IZS. Zároveň je i hlavním koordinátorem IZS a to v případě MU nebo při vzniku krizového stavu. HZS ČR zabezpečuje řízený postup při provádění záchranných a likvidačních prací za pomoci všech záchranných složek, které slučuje. Základním posláním Hasičského záchranného sboru ČR je chránit životy, zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, ať již se jedná o živelní pohromy, průmyslové havárie či teroristické útoky. V další podkapitole popisují organizační strukturu, která je tvořena generálním ředitelstvím HZS ČR, které je součástí Ministerstva vnitra, a hasičskými záchrannými sbory krajů. V další podkapitole nastiňuji oblast financování HZS ČR, kde je důležité vědět, že z velké části je na financování požární ochrany použit státní

rozpočet, který patří do veřejných rozpočtů spadající pod Ministerstvo financí ČR a tímto rozpočtem je financován Hasičský záchranný sbor ČR. Dále se věnuji jednotkám požární ochrany. Podstatným posláním jednotek požární ochrany je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, které ohrožují život a zdraví obyvatel, majetek nebo životní prostředí a které vyžadují provedení záchranných, resp. likvidačních prací. Následně tyto jednotky člením podle zákona o požární ochraně. V poslední podkapitole píš o jednotkách požární ochrany dle plošného pokrytí. Tyto jednotky člením na jednotky s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele a jednotky s místní působností zasahující na území svého zřizovatele.

Ve třetí kapitole jsem popisovala práci příslušníků HZS ČR a její specifika. Pro většinu příslušníků HZS ČR znamená práce v Hasičském záchranném sboru České republiky nejen výkon zaměstnání, které má smysl, ale i celoživotní povolání spojené s touhou pomáhat ostatním. Představila jsem zde, kdo je hasič z povolání a popsala jsem odlišný pohled lidí a hasičů na tuto profesi. V další podkapitole přecházím na přijetí nového člena k HZS ČR. Jedním ze základních předpisů řešících tuto problematiku je vyhláška č.487/2004 Sb. o osobnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru. V následující podkapitole popisují pracovní náplň hasiče a specifika jejich profese. Každý z nás si hasiče spojí s ohněm, ale hasič je přítomen u mnoha jiných událostí, které zde v této kapitole popisují.

Ve čtvrté kapitole popisují systém vzdělávání příslušníků HZS ČR. Nejdříve představuju, jak vypadá obecně vzdělávání dospělých. Protože veškerá vzdělávání alespoň u této profese vede lektor, tak další podkapitolu věnuji obecně specifikaci práce lektora. Vždyť právě na lektorově schopnosti umět podat dané téma závisí úspěch vzdělávání. V neposlední řadě jsem napsala pár slov k vyhodnocování vzdělávání, které je zároveň důležitou součástí vzdělávacího procesu. V další podkapitole popisují celoživotní možnosti vzdělávání. Hasičský záchranný sbor ČR umožňuje jako jedna z mála organizací ucelené vzdělávání až po dosažení vysokoškolského diplomu. Proto zde zmiňuji škálu škol, ve kterých se mohou potenciální i současní hasiči vzdělávat. V následující podkapitole podrobně popisují vstupní výcvik, kde hlavním cílem kurzu je získání odborných znalostí, dovedností a návyků nových příslušníků HZS ČR a vytvoření předpokladů pro výkon služby na jimi zastávaných služebních místech. Píšu zde podrobně o náplni odborného výcviku, o organizaci a průběhu závěrečných zkoušek a o tom, jak je důležitá pro hasiče profesní příprava pomocí zpětné vazby za použití statistické ročenky. Dále se věnuji jiným možnostem odborného růstu, protože ve většině případů si hasič nevystačí pro výkon svého povolání se vstupním

výcvikem. Proto zde popisují jednotlivé kurzy pro získání odborné způsobilosti. Povinnost vzdělávat se v průběhu trvání služebního poměru bez ohledu na služební zařazení je zakotvena v ustanovení zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ze kterého vyplývá následující. Příslušníci mohou své funkce vykonávat jen s požadovanou odbornou způsobilostí. V poslední podkapitole popisují fyzické testy, které jsou velmi důležitou zkouškou prokazující fyzickou zdatnost hasiče.

V poslední páté kapitole provádím analýzu systému vzdělávání příslušníků HZS ČR. Zde rozvíjím cíl své práce, kterým bylo zhodnocení systému vzdělávání příslušníků HZS ČR. Analýzu jsem prováděla na krajském ředitelství HZS Královéhradeckého kraje, kde sídlí i stanice HZS pro územní odbor Hradec Králové. Analýzu jsem prováděla formou dotazníkového šetření, které mi vyplnilo 43 respondentů. Respondentům jsem pokládala otázky z oblasti jejich vzdělání a vzdělávání, se zaměřením na jejich odbornou způsobilost a průběhy jejich kurzů z jejich osobního pohledu. Dotazník byl složen z 10 otázek a dělil se na dvě části. Před vyhotovením dotazníku jsem si položila tři výzkumné otázky, na kterých jsem založila hypotézu a které jsem následně na základě vyhodnocení dotazníku buď potvrdila, nebo nepotvrdila. Podle osobního názoru dotazovaných respondentů jsou vidět mezery v oblasti vzdělávání a to konkrétně v průběhu kurzů. Respondenti si nejčastěji stěžují na nedostatek praxe a příliš mnoho času proseděného v lavici nad teorií. Z celého dotazníku bych vyzdvihla otázku č. 9, podle které jsem musela zamítnout svou hypotézu. Otázka se věnovala rozšiřování jazykových znalostí a tedy odbourání jazykové bariéry.

Na závěr bych dodala, že na vzdělávání hasičů je pohlíženo jako na nedílnou součást jejich profese, nicméně stále v této oblasti nacházíme mezery, které se snad do budoucna zaplní.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ARMSTRONG, M. Řízení lidských zdrojů: nejnovější trendy a postupy. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 789 s. ISBN 978-80-247-1407-3.
- [2] BĚLOHLÁVEK, František. Jak řídit a vést lidi. Vyd. 1. Praha: Computer Press, 2000. 100 s. Business books (Computer Press). ISBN 80-7226-308-0.
- [3] BUSINESS CENTER: Poslání jednotek PO [online]. 2016. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/pozarochr/cast4.aspx>>.
- [4] Google: Organizační struktura HZS ČR [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <https://www.google.cz/search?q=organiza%C4%8Dn%C3%AD+struktura+hzs+%C4%8Dr&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwi1w8WhvqzLAhVmZ3IKHQPhAk0Q_AUIBygB&biw=1366&bih=667#imgrc=b-h2tAMyBLUf2M%3A>.
- [5] Hasiči ze Slupi: Historie požárního sportu v ČR [online]. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.hasicislup.wbs.cz/Historie-pozarniho-sportu-v-CR.html>>.
- [6] Hasičský záchranný sbor České republiky: Časopis 112 [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xi-cislo-9-2012.aspx>>.
- [7] Hasičský záchranný sbor České republiky: Historie profesionální požární ochrany v českých zemích [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/historicka-expozice-ve-zbirohu-historie-profesionalni-pozarni-ochrany-v-ceskych-zemich.aspx>>.
- [8] Hasičský záchranný sbor České republiky: Jednotky PO HZS ČR [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx>>.
- [9] Hasičský záchranný sbor České republiky: Jednotky PO HZS ČR [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>>.
- [10] Hasičský záchranný sbor České republiky: kurz Vůdce malého plavidla [online]. 2016. [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/soubor/specializacni-kurzy-prilohy-vudce-maleho-plavidla-pdf.aspx>>.
- [11] Hasičský záchranný sbor České republiky: Obecné informace o zaměstnání u HZS ČR [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/obecne-informace-o-zamestnani-u-hzs-cr.aspx>>.

- [12] Hasičský záchranný sbor České republiky: Pracovní náplň [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>>.
- [13] Hasičský záchranný sbor České republiky: Právní a ostatní předpisy [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/pravni-a-ostatni-predpisy-588431.aspx>>.
- [14] Hasičský záchranný sbor České republiky: Výkon služby [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/vykon-sluzby.aspx>>.
- [15] Hasičský záchranný sbor České republiky: Základní poslání a služební slib [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr-zakladni-poslani.aspx>>.
- [16] Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje: Právní a ostatní předpisy [online]. 2016. [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.hzsmk.cz/index.php?ID=1770>>.
- [17] HRONÍK, F. Rozvoj a vzdělávání pracovníků. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 240 s. Vedení lidí v praxi. ISBN 978-80-247-1457-8.
- [18] Integrovaný záchranný systém (2. Aktualizované vydání); autor: Ing. Miroslav Kroupa, Ing. Milan Říha, Dis.; Nakladatelství: ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2006; ISBN: 80-86795-35-7
- [19] KOPECKÝ, K., FRANC, J.. Požární ochrana a bezpečnost v praxi. Havlíčkův Brod: GRADA Publishing, a. s., 2004. ISBN 80-247-0729-2.
- [20] KOUBEK, J. Řízení lidských zdrojů: základy moderní personalistiky. 4., rozš. a dopl. vyd. Praha: Management Press, 2007. 399 s. ISBN 978-80-7261-168-3.
- [21] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *NÁSTUPNÍ ODBORNÝ VÝCVIK (NOV)* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2013 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-22854-1/PO-PVP-2013. Dostupné z: <<https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/01-nastupni-odborny-vycvik-nov-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwiow6jhxeHLAhWIJZoKHfNgBW4QFggFMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNFO-AepfNaYQDtTzHOWyLBAAnjKYg>>.
- [22] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *ZÁKLADNÍ ODBORNÁ PŘÍPRAVA (ZOP)* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2013 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-15729-1/PO-PVP-

2013. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/zop-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwiTyJzIxeHLAhVF1ywKHf5QD3AQFggJMAI&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNFULMfsv02sWf-aFtn8Pf6S0E_bQw>.

- [23] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Chemická služba P* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2010 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-82107-2/PO-VZ-2010. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/chemicka-sluzba-p-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwiZo_WsxeHLAhXIyRQKHfO1AOcQFggIMAI&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNFOAZEc2XKZ7MI4t27FCIP58GJIWg>.
- [24] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *NORMA ZNALOSTÍ PRO FUNKCI HASIČ-TECHNIK CHEMICKÉ SLUŽBY V JEDNOTCE HZS KRAJE, ZÁCHRANNÉHO ÚTVARU HZS ČR A HZS PODNIKU* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2014 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-3270-3/PO-OVL-2014. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/7-nz-hasic-technik-chs-3-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwijosaRxeHLAhUEAZoKHbqlAlsQFggFMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNHEeZZdHPUqO01QsImL_wgxMImLWg>.
- [25] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *OCHRANA OBYVATELSTVA A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ - P* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2014 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-1234270-1/PO-PVP-2014. Dostupné z: <<https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/ochrana-obyvatel-a-krizove-rizeni-p-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwjv8PDxxOHLAhUEMnIKHX3QBKwQFggFMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNGdxQNTFpAaJ-vxlZA8CzxKeswprw>>.
- [26] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Operační řízení - Z* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2013 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-84478-1/PO-PVP-2013. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/osnovy-or-z-2013-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwiv1KXFxOHLAhXICpoKHfWvBVVoQFggXMAk&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNFS-0XLJbHv_qHvYQL2q8GqgOBGAg>.

- [27] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *POŽÁRNÍ PREVENCE* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2013 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-50061-1/PO-PVP-2013. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/pozarni-prevence-z-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwiIvd-QxuHLAhVJWxoKHU9_AmIQFggEMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNFBgV31bSU7kTz6sPpeO6uBC9Gl4g>.
- [28] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Spojová služba A* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2005 [cit. 2016-03-27]. Č.j. PO-3959/GŘ-VZ-2005. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/technik-spojova-sluzba-a-06-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwj-1YugyOHLAhUG_Q4KHfkWB_8QFggEMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNGRtd0KXdaM2JVRSSnzbGgb23eGjQ>.
- [29] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Strojní služba Z* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2014 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-3122-1/PO-PVP-2014. Dostupné z: <<https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/ziskani-odborne-zpusobilosti-prilohy-strojni-sluzba-z-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwjFhMKOz-HLAhWrAJokHY7KAG4QFggFMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNEL0E61HVimDF2xwe4kx5ZF0GwBeA>>.
- [30] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *STROJNÍKŮ Z* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2014 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-28991-1/PO-PVP-2014. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/strojniku-z-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwji6NzO0OHLAhVHvQ8KHfOZCU8QFggFMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNEQFIVZnZ7RrsbeJB_BASc-2BxpzA>.
- [31] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *TAKTICKÉ ŘÍZENÍ - Z* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2013 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-74968-1/PO-PVP-2013. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/osnovy-tr-z-2013->

pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwiiq19yi0eHLAhXCqg4KHY7HAMAQFggHMAE&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNE5CGIY7rHwdkfASi_J9q2vpMTzMA>.

- [32] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. Takticko-strategické řízení - Z [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2013 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-74990-1/PO-PVP-2013. <Dostupné z: https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/osnovy-tsr-z-2013-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwiijm-aY0uHLAhUErRoKHa5_CnYQFggGMAE&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNFqqIb3KYyMqTdGOaT_TRm9GRY-NA>.
- [33] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. UČEBNÍ OSNOVY kurz Technická služba A [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2005 [cit. 2016-03-27]. Č.j. PO-3879/IZS-2005. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/technicka-sluzba-a-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwjryKeJ0-HLAhXBFiwKHQrPCnIQFggEMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNEGSe_R-BDvu59IsYMMR0HpiEYR-Q>.
- [34] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. Dekontaminace hasičů [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2004 [cit. 2016-03-27]. Č.j. PO-1532/IZS-2004. Dostupné <z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/dekontaminace-hasicu-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwj9yNjY0-HLAhWHhywKHbCQBHAQFggGMAE&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNF8LwWedYJ8vWY47JWYMQeFUjbHsg>>.
- [35] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *UČEBNÍ OSNOVY Instruktor obsluhy CCS-COBRA* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2006 [cit. 2016-03-27]. Č.j. PO-1131/IGŘ-VZ-2006. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/soubor/ccs-cobra-2006-pdf.aspx>>.
- [36] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *UČEBNÍ OSNOVY kurzu jeřábníků a vazačů HZS ČR* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2006 [cit. 2016-03-27]. Č.j. PO-

11700/IZS-2006. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/soubor/jerabnici-a-vazaci-hzs-cr06-pdf.aspx>>.

- [37] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Manipulace se zvířaty při mimořádných událostech* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2010 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-82113-1/PO-VZ-2010. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/specializacni-kurzy-prilohy-manipulace-se-zviraty-pri-mu-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwi48Nb61eHLAhVHSBQKHexPAfoQFggEMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNFFgF1FSQLGtw_uOqi1XIloByHkFoQ>.
- [38] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *NEODKLADNÁ ZDRAVOTNICKÁ POMOC* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2012 [cit. 2016-03-27]. Č.j. MV-6614-1/PO-IZS-2012. Dostupné z: <<https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/imz-hzsp-2013-osnovy-kurz-nzp-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwiGwpfH1uHLAhWGJw8KHUmfAweQFggGMAE&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNEGBmlDFG4zElxOzLu0vJbVQszhxg>>.
- [39] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Koncepce činností jednotek požární ochrany ve výškách a nad volnými hloubkami* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2001 [cit. 2016-03-28]. Č.j.: PO - 3156/IZS - 2001. Dostupné z: <<https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/koncepce-cinnosti-jpo-vysky-a-nad-hloubkami-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwiMvryDmuLLAhUGjSwKHbCqAHUQFggIMAI&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNHFfYQP8aNaJ9eW9utYMFk7D89YmQ>>.
- [40] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *UČEBNÍ OSNOVY kurzu potápěč I. stupně* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 1998 [cit. 2016-03-28]. Č.j.: PO - 2911/II - 1998. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/soubor/potapec-1-stupne-pdf.aspx>>.
- [41] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Statistická ročenka 2015 Česká republika: Požární ochrana, Integrovaný záchranný systém, Hasičský záchranný sbor ČR* [online]. Praha:

- MINISTERSTVO VNITRA, 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/soubor/rocenka-2015-pdf.aspx>>.
- [42] MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-03-04].
- [43] MUŽÍK, J. *Androdidaktika. 2., přeprac. vyd.* Praha: ASPI, 2004. 148 s. Lidské zdroje. ISBN 80-7357-045-9.
- [44] NECHVÁTALOVÁ, B. *Profesní zátěž a její vztah k životní spokojenosti u profesionálních hasičů.* Brno, 2005. 119 str. Diplomová práce na Fakultě sociálních studií Masarykovi univerzity v Brně na katedře psychologie.
- [45] PALÁN, Z. *Lidské zdroje: výkladový slovník. 1. vyd.* Praha: Academia, 2002. 282 s. ISBN 80-200-0950-7.
- [46] SBÍRKA INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR [online]. 2016 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <<http://metodika.cahd.cz/ostatni/SIAR%2013-03%20Odborna%20zpusobilost%20u%20HZSCR.pdf>>.
- [47] SBÍRKA INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 3/2014, k odborné způsobilosti příslušníků HZS ČR* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2014 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <<https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/siar-castka-3-2014-pokyn-3-z-27-1-2014-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwjwoLqlyuHLAhXBKA8KHYovBsQQFggJMAI&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNGMvYy3sbpDcYSRkJU096kCFnembA>>.
- [48] SBÍRKA INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 57/2013, základní zaměření pravidelné odborné přípravy jednotek PO a příslušníků HZS ČR* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2013 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/siar-ca-57-2013-pokyn-57-z-20-12-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwjMgKft2eHLAhXCZpoKHZVdCWkQFggEMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNEfhLdy_h3C7vPu1-ncRNQWQXPgfQ>.

- [49] SBÍRKA INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 70/2008, požadavky na tělesnou zdatnost občana při přijímacím řízení a příslušníků HZS ČR* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA, 2013 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <<https://www.google.com/url?q=http://www.hzscr.cz/soubor/pokyn58-08-pdf.aspx&sa=U&ved=0ahUKEwikzKCU3uHLAhUwb5oKHQitBGcQFggEMAA&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNHrtZz0ZJbNY2exDISwv6rYNKAgzA>>.
- [50] SOKOLÁŘ K. a VLÁŠEK M. *Práce s motorovou pilou u jednotek požární ochrany* [online]. Nové Město nad Metují: Hasiči, s.r.o., 2006 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <<http://files.has-vstis.webnode.cz/200010393-f1805f2789/pr%C3%A1ce%20s%20motorovou%20pilou.pdf>>.
- [51] SVATOŠ, V. a LEBEDA P. *Outdoor trénink pro manažery a firemní týmy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 200 s. Manažer. ISBN 80-247-0318-1.
- [52] SÝKORA, F. *Vybrané metody výuky všeobecně vzdělávacích předmětů*. Brno, 2003.
- [53] SZASZO, Z. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*, 1. vyd. Praha: MV - GRH HZS ČR, 2010. 306 s. ISBN 978-80-86640-60-0.
- [54] VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 5. vyd. Praha: Portál, 2012. 870 s. ISBN 978-80-262-0225-7.
- [55] VODÁK, J., KUCHARČÍKOVÁ, A. *Efektivní vzdělávání zaměstnanců*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 205 s. ISBN 978-80-247-1904-7.
- [56] VYKOUKAL, J. odpovědný redaktor. *Hasičský záchranný sbor České republiky*. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR. 2006, ISSN: 1213-7057
- [57] *Zákony pro lidi: Předpis č. 133/1985 Sb., - Zákon České národní rady o požární ochraně*. [online]. 2016 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>>.
- [58] *Zákony pro lidi: Předpis č. 238/2000 Sb., - Zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů* [online]. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>>.
- [59] *Zákony pro lidi: Předpis č. 239/2000 Sb., - Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů* [online]. 2016 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>>.

- [60] Zákony pro lidi: Předpis č. 247/2001 Sb., - Vyhláška Ministerstva vnitra o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. [online]. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247>>.
- [61] Zákony pro lidi: Předpis č. 320/2015 Sb., - Zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru). [online]. 2016 [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>>.
- [62] Zákony pro lidi: Předpis č. 35/2007 Sb., - Vyhláška o technických podmínkách požární techniky. [online]. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-35>>.
- [63] Zákony pro lidi: Předpis č. 361/2003 Sb., - Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. [online]. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>>.
- [64] Zákony pro lidi: Předpis č. 393/2006 Sb., - Vyhláška o zdravotní způsobilosti. [online]. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-393>>.
- [65] Zákony pro lidi: Předpis č. 42/2015 Sb., - Vyhláška o způsobilosti osob k vedení a obsluze plavidel. [online]. 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-42>>.
- [66] Zákony pro lidi: Předpis č. 487/2004 Sb., - Vyhláška o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru. [online]. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-487>>.
- [67] Zákony pro lidi: Předpis č. 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online]. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-58>>.

Seznam příloh

Příloha A - Dotazník

Příloha B - Vyhodnocení dotazníku

Příloha A

Dotazník k bakalářské práci na téma: Systém vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky

Dobrý den,

Jsem studentkou Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice a ve své bakalářské práci se zabývám problematikou profesního vzdělávání příslušníků HZS ČR. Chtěla bych Vás tímto požádat o anonymní vyplnění tohoto krátkého dotazníku. Odpovědi prosím kroužkujte. Uvítám i případný doplňující komentář.

Předem děkuji za Váš čas a ochotu pro vyplnění.

Markéta Lajdarová

Otázka č. 1:

Váš věk?

- a) 18 - 29 b) 30 - 39 c) 40 - 49 d) 50 - více

Otázka č. 2:

Váš věk při nástupu k HZS ČR?

- a) 18 - 29 b) 30 - 39 c) 40 - 49 d) 50 - více

Otázka č. 3:

S jakým dosaženým vzděláním jste nastoupil k HZS ČR?

- a) Střední vzdělání s maturitou b) Vyšší odborné vzdělání c) Vysokoškolské - bakalářské
d) Vysokoškolské - magisterské e) Vysokoškolské - doktorské

Otázka č. 4:

Jaké je Vaše současné dosažené vzdělání?

- a) Střední vzdělání s maturitou b) Vyšší odborné vzdělání c) Vysokoškolské - bakalářské
d) Vysokoškolské - magisterské e) Vysokoškolské - doktorské

Otázka č. 5:

Jaká je Vaše současná dosažená odborná způsobilost (absolvovaný kurz)?

- a) Chemická služba b) Spojová služba c) Strojník d) Taktické řízení
e) Takticko-strategické řízení f) Technická služba g) Jeřábník h) Vazač
ch) Manipulace se zvířaty při MU i) Neodkladná zdravotní pomoc
j) Obsluha automobilových vysokozdvížných plošin a automobilových žebříků
k) Obsluha přenosných motorových pil l) Vyprošťování zraněných osob z vozidel
m) Potápěč n) Hasič - lezec o) Letecký záchranář p) Vůdce malého plavidla

Otázka č. 6:

Uvažujete z vlastní iniciativy o doplnění vzdělání?

- a) ne b) možná c) ano d) již jsem to zkoušel

Otázka č. 7:

Považujete vstupní školení u HZS ČR za adekvátní?

- a) ano b) převážně ano c) převážně ne d) ne

Otázka č. 8:

Vyhovuje Vám současná frekvence plnění kurzů na 5 let?

- a) ano vyhovuje b) stačilo by splnit kurz jednou c) ne, 5 let je dlouhá doba

Otázka č. 9:

Bylo by pro Vás zajímavé pro lepší komunikaci zavést kurz anglického jazyka?

- a) ano, anglicky neumím b) ano, zlepším svou angličtinu
c) ne, nevidím důvod d) ne, anglicky se dorozumím

Otázka č. 10:

Uvítal byste v rámci jednotlivých kurzů větší podíl času připadající na praxi, jako je tomu například u kurzu Chemické služby?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne

Příloha B

Vyhodnocení dotazníkového šetření

V příloze B nalezneme tabulky, na které se odkazují v kapitole 5., v podkapitole 5.1 Dotazníkové šetření. Tabulky znázorňují vyhodnocení dotazníkového šetření a to jednotlivě pro všech 10 otázek, které dotazník obsahuje. Kompletní zadání otázek nalezneme v příloze A.

Otázka č. 1)

Tabulka 1: Aktuální věková struktura

18 - 29	13
30 - 39	13
40 - 49	11
50 - více	6

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 2)

Tabulka 2: Věková struktura při nástupu

18 - 29	35
30 - 39	6
40 - 49	1
50 - více	1

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 3)

Tabulka 3: Dosažené vzdělání při nástupu k HZS ČR

Střední vzdělání s maturitou	34
Vyšší odborné vzdělání	5
Vysokoškolské - bakalářské	2
Vysokoškolské - magisterské	2
Vysokoškolské - doktorské	0

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 4)

Tabulka 4: Současné dosažené vzdělání

Střední vzdělání s maturitou	27
Vyšší odborné vzdělání	4
Vysokoškolské - bakalářské	8
Vysokoškolské - magisterské	4
Vysokoškolské - doktorské	0

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 5)

Tabulka 5: Dosažená odborná způsobilost

Chemická služba	9
Spojová služba	7
Strojník	27
Taktické řízení	18
Takticko-strategické řízení	1
Technická služba	5
Jeřábník	17
Vazač	38
Manipulace se zvířaty při MU	2
Neodkladná zdravotní pomoc	12
Obsluha automobilových vysokozdvížných plošin a automobilových žebříků	29
Obsluha přenosných motorových pil	39
Vyprošťování zraněných osob z vozidel	14
Potápěč	2
Hasič-lezec	12
Letecký záchranář	8
Vůdce malého plavidla	30

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 6)

Tabulka 6: Vlastní iniciativa k doplnění vzdělání

Ne	35
Možná	1
Ano	6
Již jsem to zkoušel	1

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 7)

Tabulka 7: Adekvátnost vstupního školení

Ano	16
Převážně ano	22
Převážně ne	3
Ne	2

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 8)

Tabulka 8: Frekvence plnění kurzů

Ano vyhovuje	33
Stačilo by splnit kurz jednou	7
Ne, 5 let je dlouhá doba	3

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 9)

Tabulka 9: Zavedení kurzu anglického jazyka

Ano, anglicky neumím	13
Ano, zlepším svou angličtinu	20
Ne, nevidím důvod	8
Ne, anglicky se dorozumím	2

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 10)

Tabulka 10: Čas na praxi v rámci kurzů

Ano	27
Spíše ano	12
Spíše ne	3
Ne	1

Zdroj: vlastní zpracování